

UVODNA RIJEČ

Svi smo mi doktori

Piše: Jasna A. Petrović

Zašto se netko od 80+ godina ne bi cijepio protiv Covida-19? Zato jer je slabije pokretan, a živi na petom katu zgrade bez lifta; zato jer prebiva u selu bez autobusa i vlaka, Bogu iza nogu? Zato jer ne želi dobiti nuspojave poput krvnog ugruška, neuropatije, sljepila i svih drugih poznatih i nepoznatih bolesti, a niti dobiti svojstvo magneta na mjestu cijepjenja odnosno „ugradnje čipa“? Zato jer je sve to izmišljotina, stari bi umirali ionako od drugih bolesti i jer iza svega stoji farmaceutska industrija koja mlati lovu na naivcima. Uostalom, brojke to potvrđuju. Ako ste Hrvat od 80+ cijepilo vas se manje od polovice, dok je u Austriji 70 posto dobilo dvije doze, u većini EU zemalja od 65 do 90 posto, a npr. u Danskoj, Irskoj i Španjolskoj čak 100 posto!

Starost je neizlječiva bolest, ali rizik od Covida-19 je mnogo veći od mogućih nuspojava na cjepivo, no kako posustaje korona, tako se u Hrvatskoj smanjuje interes za cijepjenje, ma koliko stručnjaci i političari upozoravali da je cijepjenje „zalog“ za dulju turističku sezonu i mirniju jesen, kad bi Covid-19 ponovo mogao pokazati zube. Ipak, trebate li se cijepiti kad ste već ionako stari i izraubani, pa vam preostaje još jedva koja godina života; ako ste među onih 40 posto necijepjenih od 65+?

Pa, naravno da trebate – kažu zagovaratelji cijepjenja, jer pandemija korone nije šala, a bolje je s cjepivom dobiti lakšu verziju bolesti, nego završiti na respiratoru. Kad se cijepiš, piše na televizijskim ekranima, onda si odgovorna osoba koja pokazuje želju da svojim činom zaštiti i druge. Osim toga od svih umrlih od koronavirusa manje od 12 posto ih je iz domova za starije, jer je tamo procijepljenost iznosila čak 80 posto.

Antivakseri su, pak, sigurni kako je cjepivo nesigurno jer je prebrzo izmišljeno i nije testirano na dovoljnom broju ispitanika. No, ista im teorija nije niti u primisli kad dobiju neki novi antibiotik ili lijek za druge bolesti? Uvjetuju li svoje liječenje uvidom u znanstvene rukopise o stvaranju i testiranju lijeka? Nažalost, jedna smo od europskih zemalja s najvećim udjelom stanovnika koji „ne vjeruju“ u cijepjenje.

No, nije li ipak glavni razlog oklijevanja prema cijepljenju pad povjerenja u institucije i sustav, čemu su pridonijele i nekoherentnosti u upravljanju epidemijom, pa i nepoštovanje mjera od strane njihovih donositelja? Stoga i od sustava treba krenuti povratak povjerenja. Otvorenim informacijama, dosljednošću, s poštovanjem prema svom građaninu. Medicina je toliko napredovala da praktično nijedan čovjek nije zdrav, no još je važnije osvijestiti da s obzirom da nema lijeka protiv Covida-19, bolje je spriječiti nego liječiti. Cjepivom.

U OVOM BROJU:

KAKVU MIROVINSKU REFORMU TREBAMO

Kad će drugi stup postati dobrovoljan?

DAN HRVATSKIH ŽETONČIĆA
Hrelja kao Superman

INTERVJU

Agostino Siciliano, generalni tajnik FERPA-e

Preko užasa pandemije do socijalnije i bolje Europe

ZABORAVLJENI SLOJ DRUŠTVA
Od javne kuhinje do vagona

MINISTARSTVO NIJE BRIGA ZA BAKE I DJEDOVE

Kad će se uvesti alimentacijski fond?

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Konačno!

OBITELJSKI UMIROVLJENICI MOGU RADITI

Od 1. siječnja 2014., kad je sad već zaboravljeni Kukuriku ministar rada i mirovinskog sustava Mirando Mrsić prihvatio zahtjeve umirovljeničkih udruga za uvođenje prava na rad, te uveo zakonsku mogućnost rada do pola radnog vremena, ograničio se posve bezrazložno i besmisleno samo na starosne umirovljenike. Nakon upornih pritisaka udruga kroz Nacionalno vijeće za umirovljenike, ministar Marko Pavić je od 1.1.2019. godine uveo proširenje prava na rad i na prijevremene umirovljenike. Lijepo, ali nije jasno zašto je isključio obiteljske umirovljenike od prava na rad, što je uporno zahtijevano na svakoj sljedećoj sjednici Nacionalnog vijeća, pa tako i na 4. sjednici održanoj 19. svibnja 2021. godine.

Borba od 2014. godine

I gle, eto konačno prosvjetljenja u glavi ministra Josipa Aladrovića, koji je shvatio da država ništa ne gubi ako siromašnim obiteljskim umirovljenicima dopusti raditi legalno, umjesto rada na crno, kako su do sada radile. Tako je 24. lipnja Vlada RH konačno uputila po hitnom postupku prijedlog izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju kojim bi se i za 215.000 obiteljskih umirovljenika, od čega 93 posto žena, s prosječnom mirovinom od 2.096 kuna, uvelo proširenje prava na rad i na tu kategoriju umirovljenika.

Inspiraciju je očito dobio iz kvalitetnog izvještaja svog Ministarstva priređenog za drugi sastanak Radne skupine za preispitivanje modela obiteljske mirovine, održane 28. travnja, kad je postalo i zadržim birokratima jasno da je u većini zemalja Europske unije moguće kumulirati obiteljsku mirovinu s dohotkom od rada. Istina, u manjem dijelu zemalja se za takve kumulirane prihode stavlja granica u konkretnom iznosu koji se ne smije prijeći ili se, pak, umanjuje obiteljska mirovina za 20 do 50 posto.

Birokratsko razvlačenje

Nakon toga, pa i Hreljinog transfera u HDZ blok, odjednom je bilo posve izvedivo omogućiti rad i brojnim obiteljskim umirovljenicima koje svoj kruh zarađuju uslugama u domaćinstvu, čišćenjem, čuvanjem djece itd. I sada možemo očekivati da će uskoro ta zakonska izmjena biti usvojena, a njena primjena već (možda) od 1. rujna ove godine.

Ipak, takvo postupno rješavanje posve transparentnog i uvriježenog prava na rad umirovljenika u svim zemljama EU, doista ukazuje na birokratski besmisleno političko oklijevanje u sustavnom rješavanju problema. Da nije tako, onda bi vlastodršci istim hitnim postupkom izmijenili i ukidanje oduzimanja dodatka do najniže mirovine svim umirovljenicima koji se zaposle, a što opet ne čine niti ovom izmjenom.

Udri po najsiromašnijima!

Naime, zaposli li se netko od 270.000 umirovljenih s najnižom mirovinom, njima će se ta razlika od osobne mirovine do najniže oduzeti, pa će tako primiti mirovinu za kojih 500 kuna manje! Sramotno je da se najsiromašnijoj kategoriji umirovljenika, čija je prosječna mirovina samo 1.737 kuna, oduzima taj dodatak do najniže mirovine. To su ljudi koji su imali preniske mirovine i bili siromašni i tijekom

radne karijere, te ih se unutargeneracijskom solidarnošću nastoji spasiti pravom da se njihove godine radnog staža pomnože s aktualnom vrijednošću mirovine (AVM) koja trenutno iznosi 69,81 kuna po godini radnog staža. Takvo, jednom stečeno pravo, ne bi se trebalo dokidati, jer to onda praktički znači da ih se dvostruko kažnjava u njihovoj borbi za preživljavanje.

Povlaštteni ostaju povlaštteni

I još jedna besmislica. Samo kategorijama policijskih i vojnih umirovljenika je omogućeno da uz izbor rada na pola radnog vremena i primanja pune mirovine, mogu raditi i u punom radnom vremenu uz zadržavanje pola mirovine, dok je to zapriječeno svim drugih kategorijama umirovljenika. Isto tako se u pravu na rad pogodovalo i umirovljenim braniteljima, pa čak i stopostotnim ratnim vojnim invalidima, koji mogu raditi, a da im nitko nema pravo provjeravati njihovu invalidnost.

To je priča o Hrvatskoj. Kad nešto možeš slaviti, uvijek ti netko uvali kajlu i opet ti dođe muka. Zašto se s partnerima, umirovljeničkim udrugama i strankama, ne sjedne za stol i popriča o cjelini i prioritetima? Zašto se stalno ostavljaju repovi, kako bi se otvorilo prostor za nove začkoljice i ne-doumice.

Jasna A. Petrović

Hrelja kao Superman

Dan hrvatskih žetončića bi se mogao početi obilježavati 18. lipnja 2021., kad je Hrelja, ničime izazvan, ponudio svoju ruku HDZ-ovoj većini, a da prethodno nije čak niti kontaktirao svoju stranku temeljem koje već 18 godina sjedi na saborskoj fotelji. Da, od svoje 45. godine on tamo zastupa umirovljenike, a da nikada nije bio umirovljen.

Ali, Silvano Hrelja za sebe kaže da nije žetončić već ubrzivač. Iako još nije pojasnio kako to da se s obiteljskom mirovinom kreće tek od 2023. kada je Vlada to ionako u svom programu planirala, a ne već npr. u srpnju iduće godine - kako je to javno tražio Hrelja dok još nije bio u HDZ-ovoj koaliciji.

Znamo mi to, kada zagusti, "smotani" Clark Kent pretvara se u Supermana koji posjeduje ekstremnu brzinu, snagu, sluh i izdržljivost, a sve to ga čini gotovo neranjivim u borbi sa zločestim neprijateljima. "Slobodan sam strijelac, to je moja odluka i želim to napraviti", više naš Clark Hrelja.

Sve je odlučeno davno prije

I priča svakome tko ga želi slušati kao da je on „izmislio“ novi model obiteljskih mirovina, a zaboravlja da je i sam javno priznao kako kao opozicijski zastupnik nema šanse progurati neki jači zakon. Je li onda ispravno što se pridružio vladajućima, pa time doista izborio da siromašne obiteljske umirovljenice dobiju koju milijardu kuna iz državnog proračuna? E, pa nije!

U Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. godine, objavljenoj još u veljači 2021. godine, lijepo piše kako će se „razmotriti mogućnost uvođenja novog modela obiteljskih mirovina“. Zatim u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti za 2021.-2026. iz travnja ove godine izrijekom piše da će se za tri godine „izmjenom pravnog okvira omogućiti korištenje dijela mirovine preminulog bračnog ili izvanbračnog druga uz osobnu mirovinu, ali i povećanje obiteljske mirovine“. Zatim, na drugom sastanku Radne skupine za preispitivanje modela obiteljske mirovine, održanom također u travnju, jasno je rečeno kako će se novi model uvesti 2023. godine.

Pumpanje ega

I što nam sada Clark Hrelja priča: da je on u drugoj polovici lipnja 2021. sve to izmislio, osmislio i odredio rokove? Ma, dajte, molimo vas, ne trabunajte. Nije izmislio tzv. europski model obiteljske mirovine, niti je pomaknuo ranije utvrđeni rok uvođenja 2023. godine. Samo je odlučio dati svoj glas Plenkoviću, uz privid kako je nešto napravio. Plenkoviću je to fakat dobro došlo jer ga je Čačić počeo povlačiti za nos, ali mu baš ništa novoga nije dao, pa čak niti obećao. Koliko, dakle, košta njegov glas? Ništa. Malo slave, opsjene, maglice i napumpavanja ega.

E tu citirajmo predsjednika Milanovića koji je izjavio

sljedeće: „Hrelja je ne prvi puta ušao na listi opozicije i to vrlo vokalne opozicije. Sada je odjednom prešao Plenkoviću. To je puno gore od ovog što se događa u pravosuđu. To našu javnost, ne na razini poruke, nego na razini grča i bijesa naprosto izluđuje. Baš tako, izluđuje. To je znak da nema nikakvih pravila. Za mene, to je posao za USKOK“. Hrelja, pak, poručuje Milanoviću da je i on mogao riješiti obiteljske mirovine tijekom svog premijerskog mandata na čelu Kukuriku koalicije, ali ne kaže zašto nije tada prihvatio pomaknuti se iz sigurnosti saborske fotelje na zahtjevno mjesto ministra rada i mirovinskog sustava, ili zašto HSU-ov zamjenik ministra Božidar Štubelj nije zagovarao reformu obiteljskih mirovina.

Prevarant ili ubrzivač?

Hrelja tvrdi da nije prevario svoje birače. Ali Peđa Grbin s čije SDP-ove liste je izabran u Sabor objavljuje kako „Žetončići sada mogu imati novo ime i zvati se 'hreljtončići', dok Krešo Beljak sugerira Ubrzivaču Supermanu da „pogleda komentare na društvenim mrežama pa će onda vidjeti je li žetončić ili nije“.

Najveća je parodija da je predsjednik Hreljine stranke HSU-a izjavio za medije kako su oni zadovoljni, iako nisu kontaktirani niti pitani, ali su to mogli očekivati. Zanimljivo. Čini se da predsjednik ne zna što mu članstvo piše po društvenim mrežama.

Hrelja samodopadno nastoji zablokirati i rad Radne skupine za preispitivanje modela obiteljske mirovine, pa naglašava u medijima kako će on sam dati predložak na osnovu kojega će se voditi rasprava. Htio bi izbjeći bilo kakvu potencijalnu zaslugu umirovljeničkim udrugama, Sindikatu i Matici, koje su se kroz Nacionalno vijeće za umirovljenike i starije osobe još u rujnu 2020. godine izborile da novi model obiteljske mirovine uđe u program Vijeća, te da se ponovno osnuje nova radna skupina koja je započela s radom još u veljači 2021.

Jasna A. Petrović

Napuhana prosječna mirovina

U lipnju 2021. godine je na Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje usvojeno Izvješće o radu i poslovanju za prethodnu godinu, koje je proslijeđeno Vladi i Hrvatskom saboru na usvajanje. Sve po redovnoj proceduri.

U bogato tiskanom materijalu na 137 stranica prvi je odjeljak posvećen „HZMO-u u brojkama“, u kojem se među interesantnim podacima navodi i jedan koji izaziva začudnost. Naime, izriekom se navodi da je 3.945,47 kuna iznos prosječne mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju za prosinac 2020. godine, iako je prema Statističkim informacijama HZMO-a transparentno da je na dan 31.12.2020. godine prosječna mirovina prema ZOMO iznosila samo 2.566,56 kuna.

Otkuda onda razlika od 1.378,91 kuna više? Kome je cilj podebljanim slovima i brojevima navoditi bitno viši iznos prosječne mirovine za prosinac prošle godine, što iznosi čak 56,37 posto udjela u prosječnoj plaći? Zar nije dovoljan najjednostavniji kalkulator da se izračuna kako je udjel stvarne prosječne mirovine u prosincu 2020.

godine u prosječnoj neto plaći od 6.999 kuna iznosio samo 36,67 posto, odnosno za čak 20 postotnih poena manje!

Laganje narodnih predstavnika

Zašto napuhane brojke o prosječnoj mirovini? Zato jer to zvuči dobro pred članovima Vlade, zato jer će impresionirati saborske zastupnike, zato jer će i jednima i drugima smiriti savjest. Pitali smo zato Službu za odnose s javnošću HZMO-a da nam i službeno pojasne na koju se to skupinu umirovljenika odnosi takva „prosječna mirovina“.

Eto odgovora. „Na dan 31.12.2020. prosječna starosna mirovina prema ZOMO-u za umirovljenike s mirovinskim stažem od 40 i više godina, iznosila je 3.945,47 kuna. Ta je informacija dostupna u publikaciji Statističke informacije, broj 12/2020, str. 106“. Dakle, ako još nismo shvatili, autori godišnjeg izvješća o radu HZMO-a za

2020. godinu namjerno netočno navode kao običnu prosječnu mirovinu onu koja se odnosi na samo 105.317 umirovljenika s 40+ godina radnog staža, a što u stvarnosti iznosi samo 9,18 posto od ukupnog broj korisnika mirovina prema ZOMO (s međunarodnim ugovorima) to jest od 1.147.410 osoba.

Potemkinova sela

Gdje je tu profesionalna odgovornost, gdje je tu moral prikazivati Vladi i Hrvatskom saboru mirovine višima za 53,7 posto? Nije li to zavaravanje javnosti? Nije li to zamagljivanje stvarnog položaja umirovljenika, od kojih je čak 30,1 posto u kategoriji rizika od siromaštva?

Kako to nazvati nego laganjem narodnim predstavnicima, „gradnja“ Potemkinovih sela, kako je slika daleko povoljnija nego što jest, jer s još malo matematike vidljivo je kako čak 64 posto umirovljenika prema ZOMO imaju mirovinu nižu od hrvatske linije siromaštva od 2.710 kuna? I što sada reći?

Potemkinova sela je fraza, koja označava nešto - što u stvarnosti ne postoji, već postoji samo kao privid i opsjena; nazvana po ruskom vojskovođi koji je po opustjelim stepama južne Rusije dao sagraditi pored puta kojim je carica Katarina II. sa svojom pratnjom imala kretati kulise lažnih sela, s lažnim seljacima, pastirima i lažnim stadima.

Tako i ovdje opsjena boljeg života izlazi iz službenih tvornica privida, tako nitko od uglednika ne vidi kontejnere iz kojih se prihranjuju siromašni umirovljenici ili skupljaju plastične boce. Kako bi vidjeli, kad oni imaju „službene podatke“, kad oni znaju da je istina ono što piše u službenom dokumentu.

Starost i siromaštvo, već samo jedna od tih nevolja je dovoljna, a kada joj se doda i prijektivna vlast, onda nevolja biva beskonačna. Jer, nije siromaštvo samo ne imati ništa ili dovoljno, već je siromaštvo naroda biljeg na čelu vlasti.

Jasna A. Petrović

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Kad će drugi stup postati dobrovoljan?

Zašto Sindikat umirovljenika već gotovo dva desetljeća javno zagovara potrebu hitne reforme obveznog mirovinskog sustava u dobrovoljni? Zašto se svo to vrijeme u programskim zahtjevima naglašava potreba transparentnog razdvajanja mirovina temeljenim na doprinosima i onih na teret državnog proračuna? Ekonomske i financijske krize, podebljane s pandemijskom, pokazuju svu ranjivost mirovinskih sustava, kako međugeneracijske solidarnosti tako i kapitaliziranih sustava. Krize uvijek iznova otvaraju ključno trajno globalno pitanje – koji je sustav bolji?

U Hrvatskoj nema dileme da je još od 1999. godine, kad je zakonski (HDZ), odnosno od 2002. kad je uvedena kapitalizirana štednja kroz obvezni drugi mirovinski stup (SDP), posve evidentna neuobičajeno visoka razina ljubavi između političke i financijske oligarhije. To se prepoznaje i iz čvrstog opredjeljenja nove Vlade kroz usvojevenu Nacionalnu strategiju razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine kojom će se „nastaviti ulaganja u drugi stup obvezne mirovinske štednje“, pa čak i povećavati i to vjerojatno na teret javnih mirovinskih doprinosa. Isto to je predviđeno Nacionalnim planom oporavka i otpornosti od 2021. do 2026. Za razliku od Vladinog viđenja, Nacionalno vijeće za umirovljenike i starije osobe je na inicijativu umirovljeničkih udruga predvidjelo u tekućem mandatu nastaviti reformu drugog obveznog mirovinskog stupa u dobrovoljni, što je započeto 1.1.2019. godine kad je izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju uvedeno pravo izbora umirovljenja iz jednog ili oba stupa.

Drugi stup je pijavica javnih financija

Poznati znanstvenici bliski financijskoj industriji, poput najglasnijeg Danijela Nestića iz Ekonomskog instituta (član npr. Nadzornog odbora Obveznog mirovinskog fonda Erste Plavi) uporno zagovaraju slabljenje javnog stupa međugeneracijske solidarnosti i nastavak privatizacije mirovinskog sustava, uvjereni kako je to jedini ispravan put za spašavanje mirovinskog sustava od kolapsa. Pritom šute o iskustvima drugih postkomunističkih zemalja koje su gotovo sve ukinule drugi obvezni stup kao opasan i štetan produkt financijske industrije.

Eto što bi trebalo učiniti. Od početka reforme 2002. ne prestaje pritisak na godišnje transfere iz proračuna radi redovnih mjesečnih isplata mirovina, a međugeneracijska solidarnost se dijelom iz prvog stupa putem proračuna preselila i u II. stup. Naime, na kraju 2019. u svakih 100 kuna isplaćenih tekućih mirovina u I. stupu u toj godini nalazi se 48 kuna transferiranih iz proračuna. Kako navodi ugledni financijski stručnjak Ante Samodol, od tih 48 kuna na tranzicijski trošak II. stupa otpada čak 17 kuna ili 35%, što je direktan teret na javne financije. Drugo, ukupni tranzicijski trošak u razdoblju 2002.-2019., kao ključni pokazatelj uspjeha i održivosti zamjene dijela sustava međugeneracijske solidarnosti, na kraju 2019. iznosi 104 milijarde kuna i višestruko (3,25 puta) nadmašuje ostva-

reni prinos obveznih mirovinskih fondova koji iznosi 32 milijarde kuna.

Sve veći tranzicijski trošak

Tako je neto rezultat tranzicijskog troška i prinosa mirovinskih fondova bio negativan i iznosio je minus od 72 milijarde kuna. Nastavkom djelovanja reformiranog sustava pod istim uvjetima izdvajanja u II. stup i jednakog ulaganja, uz rast tranzicijskog troška, nisku razinu zaposlenosti i niski rast BDP do 2030. godine ukupni tranzicijski trošak porast će na više od 200 milijardi kuna. To bi bilo četiri puta više od tada očekivanog prinosa svih fondova. Rizici i nesigurnost ovakvog sustava su nedjeljivi od članova mirovinskih fondova i poreznih obveznika – koji su, gle čuda, iste osobe. S obzirom da ne postoji

kategorija koju bismo nazvali „proračunskim dobitkom“ ovdje realno ne postoji niti dobitak fondova, već jedino postoji implicitno jamstvo države za preuzete rizike u upravljanju fondovima i sistemsku makroekonomsku nesigurnost, zaključuje Samodol.

Ipak, je li u Hrvatskoj moguća reforma reforme? S obzirom na praktički oligopolno djelovanje društava za upravljanje u vlasništvu nekoliko bankovnih grupa te njihovu usku povezanost s političkom (fiskalnom) vlašću – teško je moguće očekivati drugačiji oblik mirovinskog sustava. Ipak, u optimiziranju sustava i reformi postojećeg mirovinskog sustava, više je mogućnosti.

Prvo, izmjena postojećeg modela izdvajanja, upravljanja i ulaganja na način da se obustavi prisilna isplata pet posto bruto plaće u obvezni II. stup, a postojeća raspoloživa neto imovina članova II. stupa ostavi na računima članova pri čemu II. stup postaje dobrovoljni stup.

Odvojiti obične i povlaštene mirovine

Članovi obveznih mirovinskih fondova imali bi mogućnost izbora o prijenosu sredstava između sadašnjeg II. stupa i postojećeg I. stupa ostanku u modelu dobrovoljnog stupa, uz pravo na izbor fonda i društva za upravljanje.

Tehničku podršku Središnjeg registra osiguranika

(REGOS) u tom slučaju preuzima postojeći sustav HZMO-a, a HZMO također nudi uslugu upravljanja dobrovoljnim stupom odnosno imovinom članova ovisno o izboru.

Što bi bio krajnji rezultat takvog postupka? To je neosporno smanjenje sadašnjih proračunskih transfera prema I. stupu od prosječno 6.5 milijardi kuna godišnje i trenutno dokidanje tranzicijskog troška u istom iznosu, što jamči srednjoročnu održivost i stabilnost javnih financija (što je, u konačnici, najvažniji željeni učinak takve reforme u uvjetima krize).

Naravno da to nije sve. HZMO bi se potom trebao izdvojiti iz sustava riznice i razdijeliti korisnike mirovina na one iz mirovinskog fonda na osnovu uplaćenih doprinosa osiguranika i druge - korisnike mirovina na osnovu transfera iz proračuna. Tako bi se konačno riješilo pitanje tzv. običnih i povlaštenih mirovina, tj. mirovina po posebnim propisima, bilo da su to one s beneficiranim stažom ili „nagradnog karaktera“.

Nadalje, nakon što je osnovan i počeo djelovati i HRMOD, novo mirovinsko osiguravajuće društvo u okviru HZMO, postoji mogućnost daljnje diversifikacije prihvaća i isplate budućih mirovina iz kapitaliziranih sustava fondova i na osiguravajuća društva.

Zakonska lobotomija

Priča tu ne prestaje. Svakako bi bilo poželjno u srednjoročnom i dugoročnom planu uvesti tzv. profesionalne mirovine, koje mogu biti ugovarane na razini sindikata, grana i djelatnosti i poslodavačkih udruga, svojevrsnim ustanovljenjem profesionalnih fondova i otvaranjem većeg inputa prinosa od strane poslodavaca u mirovinsku štednju. Takav tip svojevrsnog drugog stupa ima većina zapadnoeuropskih zemalja, što se pokazalo daleko boljim i transparentnijim načinom diversifikacije mirovinskih prihoda nego što je to postojeći „čileanski model“.

Krize uvijek razobličuje stanje i djelovanje sustava. Ante Samodol je dobro uočio kako je pojavom korona-krize nad mirovinskim fondovima napravljena zakonska lobotomija. Izmjene zakona (u hitnom postupku NN 58/2020) kojim se obveznim mirovinskim fondovima dopušta zaduživanje kod središnje banke i trećih, do 5% imovine te do 15% imovine uz dopuštenje regulatora, suprotne su odredbama zakona o sustavu upravljanja rizicima i odredbi da se imovina mirovinskog fonda ulaže radi povećanja vrijednosti imovine mirovinskog fonda, uz uvažavanje načela sigurnosti, razboritosti i opreza. Ova zakonska izmjena s izravnim zaduživanjem članova mirovinskih fondova bez njihova pristanka koje je prije bilo izrijekom zabranjeno, naročito je opasna kad se uzme u obzir činjenica da su ti isti fondovi u državne obveznice već uložili 70% imovine. Hoće li netko konačno slijediti put većine postkomunističkih zemalja koje su ukinule drugi obvezni mirovinski stup i pokrenule dubinske reforme mirovinskog sustava? Ili će političari na vlasti i dalje ponizno slijediti čvrstu ruku financijske industrije i po cijenu kolapsa ne samo mirovinskog sustava, već i javnih financija.

Jasna A. Petrović

Preko užasa pande

Agostino Siciliano rođen je 1950. godine, Talijan je i živi u Rimu. Počeo je raditi u dobi od devet godina kao šegrt kovač. 1974. godine zaposlio se u Tvornici duhana u državnom vlasništvu kao kvalificirani kovački radnik i pridružio se sindikatu UIL. Od te godine započinje njegova sindikalna aktivnost, od radničkog zastupnika, preko člana tvorničkog vijeća, potom kao

provincijski tajnik Rima, te regionalni tajnik Lazija, nakon čega je bio sindikalni državni tajnik i na kraju glavni tajnik kategorija Uil Monopoly.

Agostino je 2004. izabran za nacionalnog tajnika sindikata umirovljenika UIL Pensionati, da bi 2018. godine bio izabran za generalnog tajnika FERPA/Europske federacije umirovljenika i starijih osoba, a taj mu mandat još traje. Sindikat umirovljenika Hrvatske aktivna je članica FERPA-e od 1994. godine.

➤ **Dragi kolega glavni tajniče, koja su temeljna načela FERPA-e, velike Europske federacije umirovljenika i starijih osoba, koja je dio Europske konfederacije sindikata (ETUC)?**

FERPA je osnovana 1991. godine, od kada se zalaže za Europu koja se temelji na solidarnosti, jednakosti, pravdi i socijalnoj koheziji te na dostojanstvu ljudi bez obzira na dob. FERPA udružuje 42 umirovljeničke sindikalne organizacije, uključujući i vašu. Djeluje u 25 europskih zemalja, predstavlja 10 milijuna starijih osoba i umirovljenika.

Protiv teorija zavjere

➤ **U ovim dugim mjesecima pandemije, što je FERPA poduzimala, sa čime se suočavala?**

Prvi izazov s kojim smo se suočili bio je što poduzimati kako bismo pomogli zaustaviti ovaj strašni virus koji je prouzročio tisuće smrtnih slučajeva, posebno starijih osoba, i vrlo ozbiljnu ekonomsku i socijalnu štetu u cijeloj Europi i širom svijeta. U jeku urgentne zdravstvene situacije, FERPA se, zajedno s ETUC i EPSU (Europska sindikalna federacija radnika u zdravstvenom sektoru), zajednički obratila europskim institucijama, posvećena rješavanju ekonomskih posljedica koje prijete Europi, izražavajući duboko razočaranje za nedostatak pažnje posljedicama težine pandemije na starije osobe, kao i na zaposlene u socijalnim i zdravstvenim ustanovama.

Danas je za FERPA-u prioritet da se što prije završi kampanja cijepljenja za sve europske građane bilo koje dobi, s naglaskom na starije ljude koji žive u izoliranim područjima, jer ti ljudi dobivaju malo podataka o cjepivima, a u ovoj situaciji izolacije mogu se širiti teorije zavjere i lažne vijesti.

Uvjereni smo da će se gospodarstvo moći ponovno pokrenuti samo okončanjem kampanje cijepljenja. Nažalost, kašnjenja u proizvodnji i distribuciji cjepiva usporila su cijeli proces. Sada ga je potrebno dovršiti brzo, kako bi se izbjegle infekcije koje potječu od inačica virusa. Potrebno je osigurati odgovarajuće doze cjepiva u svim zemljama, europskim i neeuropskim, kako bi se imunizirala cjelokupna svjetska populacija.

Nadalje, u takvom dramatičnom kontekstu, koji traje više od godinu dana, mora se derogirati zakonodavstvo o intelektualnom vlasništvu cjepiva, kako bi se potaknulo one koji po-

mije do socijalnije i bolje Europe

sjeduju vlasnička prava, da svim zemljama omoguće pravo na njihovo korištenje iste. Također je potrebno proširiti i povećati proizvodnju, kako bi se osigurao dovoljan broj za zaštitu zdravlja u svim zemljama, čak i u onim najsiromašnijim područjima zemaljske kugle.

Drugi je izazov ekonomski. Europska unija mora uzeti u obzir ono što se dogodilo i prevladati standardizirani pristup ekonomskom razvoju iz posljednjih godina, zasnovan na uravnoteženom proračunu i strogosti pod svaku cijenu. Ona mora razviti nove politike kako bi se ostvarila Europa s više sveobuhvatnije socijalne zaštite, Europa koja bi bila sposobna zaštititi sve svoje građane, žene i muškarce, mlade, odrasle i starije osobe.

Danas se sve vlade suočavaju s nezapamćenim zdravstvenim i ekonomskim izazovima, a mnogi ekonomski resursi koje je Europska unija uspostavila izvrsna su prilika za promjenu Europe na bolje. I učinit ćemo sve da se to dogodi.

Nezapamćeni izazovi

➤ **Koja je poruka FERPA-e: što treba učiniti da se ova dramatična situacija više ne ponovi?**

Tisuće dnevnih infekcija prošle godine naglasile su ozbiljne nedostatke zdravstvenih sustava koji su, zbog gospodarske krize i, ponavljam, krutog mehanizma europskog proračunskog pariteta, tijekom godina pretrpjeli ozbiljne rezove, gospodarske i socijalne.

Također zbog ovih ozbiljnih rezova, zdravstveni sustavi mnogih zemalja našli su se nepripremljeni za suočavanje s hitnom zdravstvenom situacijom.

Da se ova dramatična situacija ne ponovi, za Ferpu je potrebno povećati ekonomske izvore za socijalnu zaštitu kako bi zaštitili dobrobit svih europskih građana, jamčeći im učinkovite i primjerene javne zdravstvene i socijalne usluge, čak i za dugotrajnu skrb. U FERPA-i držimo kako postoji potreba za jedinstvenom europskom direktivom o nesamostalnim, neautonomnim i invalidnim i starijim osobama, koja bi na odgovarajući način štitila te ljude i one koji u njima skrbe.

Europska konfederacija sindikata i sindikati pojedinih zemalja, uključujući i sindikate umirovljenika, moraju igrati aktivnu ulogu u planovima oporavka i otpornosti, zahtijevajući ulaganja na socijalnom i zdravstvenom planu, jer ulaganje u dobrobit i zdravlje ljudi jača države i jamči bolje ekonomske rezultate.

Žene u fokusu

➤ **27. siječnja 2021. Europska komisija objavila je Zelenu knjigu o starenju. Što FERPA misli o tom dokumentu?**

Zelena knjiga promiče solidarnost i odgovornost među generacijama, potičući europsku raspravu o demografskom starenju, koje utječe na sve aspekte života, sa svim posljedicama na gospodarski rast, održivost proračuna i socijalnu koheziju.

FERPA vjeruje da dokument sadrži brojne pozitivne i neke negativne točke. Primjerice, ne dijelimo stajalište prema kojem se starenje ocjenjuje samo s ekonomskog gledišta.

Što se tiče starije populacije, izazov je zajamčiti odgovarajuće mirovine koje ljudima koji napuštaju svijet rada omogućuju dostojanstven život. Za FERPA-u je potrebno pokušati eliminirati siromaštvo među starijima uvođenjem europske minimalne mirovine. U tom se kontekstu posebna pažnja mora posvetiti stanju starijih žena koje su u većem riziku od siromaštva i isključenosti,

jer uglavnom imaju niže mirovine od muškaraca i posljednjih godina života češće žive u samoći i socijalnoj isključenosti.

Problemu starenja neće se naći rješenje ako se samo razmišlja o održivosti mirovinskih sustava i pokušajem blokiranja revalorizacije mirovina te podizanjem dobi za odlazak u mirovinu.

Za potpunu revalorizaciju mirovina

➤ **Zaključno, kakvo je vaše mišljenje o Akcijskom planu za provedbu Europskog stupa socijalnih prava i koja je FERPA-ina inicijativa?**

Europski stup usvojen je 2017. godine i dao nam je pozitivna očekivanja za stvaranje socijalnije i inkluzivnije Europe, ali tada godinama nije učinjeno ništa da se to dogodi. Akcijski plan za Europski stup socijalnih prava, objavljen u ožujku 2021. godine, predstavlja prvi korak za njegovu provedbu. Ovaj Akcijski plan može pružiti rješenja u smislu solidarnosti i jednakosti, baveći se socijalnim i ekonomskim izazovima, stavljajući rad u središte akcije, uz dobro zapošljavanje, primjerene mirovine i dobrobit za sve europske građane bilo koje dobi.

Socijalni summit održan u Portu u Portugalu predstavljao je daljnji korak naprijed za provedbu 20 načela sadržanih u Stupu socijalnih prava. Sada je vrijeme da prijedemo s riječi na djela. FERPA i s njom povezane organizacije žele biti protagonisti u Europi i u pojedinim zemljama glede primjene stupa i planova oporavka i otpornosti. Želimo biti uključeni, zajedno sa svim ostalim sindikatima i ETUC.

Ponavljamo i ponoviti ćemo da se s demografskim starenjem moramo boriti protiv inzistiranja na politikama proračunskog pariteta i odbacivanjem argumenata onih koji tvrde da starenje ljudi predstavlja samo ekonomski trošak. Kako bi se starijim osobama zajamčio dostojanstven život, potrebne su odgovarajuće mirovine s njihovom cjelovitom ponovnom revalorizacijom povezanom s troškovima života.

Mirovine nisu teret i trošak

Uvjereni smo da je za stabilnost sustava ekonomskog i socijalnog osiguranja, a s njim i sigurne i primjerene mirovine danas i sutra, neophodno osigurati da svi, počevši od žena i mladih, imaju sigurne i kvalitetne oblike zapošljavanja. Zahtijevamo transparentnost plaća kako bismo smanjili rodnu razliku u plaćama. Danas su postojeće razlike značile da su ženske mirovine niže od muških i to čak prosječno 30 posto u zemljama EU. Iz tog razloga potrebno je da mirovine koje trenutno primaju žene dobiju, uz revalorizaciju, daljnje priznavanje i kompenzaciju elemenata koji uzimaju u obzir i razloge koji su doveli do takve razlike.

Mirovine se, ponavljam, ne smiju smatrati samo teretom i troškom. Mirovine su pravo građana koji su u radnom vijeku uplaćivali zakonske doprinose.

Na kraju, FERPA dijeli zahtjev ETUC-a za uvođenje modela europske minimalne plaće. Međutim, kao što sam već rekao, potrebno je osmisliti i model europske minimalne mirovine, dati dostojanstvo starijoj populaciji i boriti se protiv siromaštva konkretnim činjenicama.

Mi smo za pakt između generacija za zajedničko suočavanje sa zajedničkom budućnošću. Samo sjajni savez između mladih i starih može osigurati održivu budućnost u znak solidarnosti sa svim europskim građanima.

Jasna A. Petrović

Kad će se uvesti alimentacijski fond?

Kad je gospođa Opačić, svojedobna ministrica socijale i obitelji, na Obiteljski zakon nakalemila model iz nekih američkih saveznih država, kojim je u Hrvatskoj uvedeno da su bake i djedovi obveznici plaćanja uzdržavanja za unuke, ako to ne čine njihova djeca, nismo ni pomislili da će sve buduće HDZ-ovske vlade tako zdušno braniti zadržavanje takvog čudovišnog propisa koji egzistencijalno ugrožava sve više siromašnih starijih osoba. Sudovi sude kako piše u zakonu, pa tako otkidaju od mirovina djedova i baka tri četvrtine raspoloživog iznosa i bacaju ih u glad i neimaštinu.

Zanimljivo, predstavnice Sindikata i Matice umirovljenika našle su se početkom godine i s glavnim dužnosnicama socijalnog sektora Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, na čelu s državnom tajnicom Marijom Pletikosom, i tada im je obećano kako će se razmotriti njihov prijedlog za ukidanje takve odredbe iz Obiteljskog zakona i osnovati tzv. alimentacijski fond kojim bi država jamčila isplatu uzdržavanja kad roditelji zakažu.

Daleko smo od Europe

Ugledne socijalke su od strane umirovljeničkih udruga informirane, a što nažalost nisu znale, kako u većini europskih zemalja država jamči privremeno i zamjensko uzdržavanje djeteta, a ne da taj teret s države prebacuju na bake i djedove. Takvo rješenje vrijedi u Austriji, Mađarskoj, Njemačkoj, Estoniji, Švedskoj, dok je to na teret lokalnih vlasti u Češkoj, Danskoj i Finskoj. U Poljskoj, Letoniji i Litvi, te Luksemburgu i Portugalu djeca se uzdržavaju putem specijaliziranih fondova. Dakle, kad zakažu roditelji (uglavnom – očevi), uskaču državne ili lokalne institucije. A kod nas je to na brigu roditeljevih roditelja

koji nerijetko više sa svojim potomcima i nemaju nikakve kontakte, a katkad i unuke niti ne viđaju.

Hrvatski sudovi, eto šoka, čak dosuđuju alimentaciju na teret mirovina i u slučaju kad je otac djece preminuo, a djeca primaju obiteljsku mirovinu. Poznat je slučaj obitelji

Kišur iz Sesveta kojoj je sud odredio plaćanje alimentacije šest godina nakon smrti njihovog sina koji je poginuo u automobilskoj nesreći!

I tako, nakon što su SUH i MUH ponovili svoju inicijativu 17. studenog 2020. godine za žurnom izmjenom Obiteljskog zakona i Zakona o privremenom uzdržavanju, upućen je upit Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u kojem roku se mogu očekivati navedene promjene. I gle, eto 29. lipnja 2021. godine odgovora od nadležnih osoba, odnosno iz Kabineta ministra.

Danak birokraciji

U pismu koje stiže nakon dva tjedna piše: „Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike svjesno je situacije u kojoj se nalaze mnogi umirovljenici, no prema trenutno važećim odredbama Obiteljskog zakona roditelji su prvi dužni uzdržavati svoje maloljetno dijete i radno sposoban roditelj ne može se osloboditi dužnosti uzdržavanja maloljetnog djeteta. Tek ukoliko roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, dužni su ga uzdržavati baka i djed po tom roditelju. Nadalje, punoljetno unu-

če je dužno uzdržavati baku, odnosno djeda, ako baka, odnosno djed nisu sposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine i ako su ga oni uzdržavali ili su se brinuli o njemu dulje vrijeme“. Zanimljivo.

„Odredbu o obvezi uzdržavanja maloljetnog djeteta od strane djeda i bake, ukoliko ga ne uzdržava roditelj sadržavao je i raniji Obiteljski zakon, a izmjene Obiteljskog zakona i Zakona o privremenom uzdržavanju nisu u Planu zakonodavnih aktivnosti za ovu godinu“, odgovaraju nadležni, bez potpisa. Mogla je to potpisati i gospođa Opačić, jer odgovor je isti kao u „njezino vrijeme“.

A netom prije nego ovaj članak za Glas umirovljenika bijaše predan u tisak nazove S.Š. iz Karlovca i kaže kako je saznala da joj sin duguje deset tisuća eura alimentacije, a radi u inozemstvu i nema s njim kontakt. Pita hoće li i njoj sud sjesti na mirovinu koja je ionako mizerna? Hoće, sjest će Vam. Sve dok ministar Aladrović, u čijem je resoru Obiteljski zakon, ne odluči da je to važno promijeniti i da je europski socijalni model bolji od američkog. Nazdravlje.

Jasna A. Petrović

Nadu zamijenile suze

„Halo, Marija je. Da li se išta pokrenulo u vezi našeg slučaja“, poziv je koji smo zaprimili početkom srpnja od Marije Račić iz Lovinca. Naime, ona i njezin suprug Luka obvezni su plaćati alimentaciju za svoje četvero unuka, s obzirom da im sin nikako ne može pronaći posao. Iako zajedno bračni par Račić prima 8 tisuća kuna mirovine, za uzdržavanje im se ovršava tri četvrtine mirovine već više od pola godine, te im za život preostaje svega dvije tisuće kuna.

Marija nas u prosjeku nazove jednom mjesečno te je izvijestimo kome smo i gdje ponovili naše zahtjeve da se

ukine takva bezobzirna i nehumana obveza koja bake i djedove dovodi na prosjački štup. Ovaj poziv više nije mogla suspregnuti suze. „Da li je ikome stalo do nas, ovo je više neizdrživo“, jecala nam je na telefon dok smo je pokušavali utješiti i kazati kako vjerujemo da će kod vladajućih proraditi savjest i empatija te da će uskoro početi rješavati taj problem.

„Stari smo ljudi, trošimo na lijekove, moramo se hraniti, plaćati režije, nemamo više sredstava za život“, kazala nam je kroz plač za kojeg državu očito nije briga.

I.K.

Nudim kuću za kavu

Hrvatska ima ogroman problem oko smještaja i skrbi starijih osoba. I dok oni najsiromašniji ili najbogatiji pronađu mjesto u domovima za starije osobe, a takvih je svega tri posto starijih od 65 godina, postavlja se pitanje što je s ostalima koji nemaju tu privilegiju. Naravno, u tom trenutku krene bujati crno tržište skrbi o starijima, pa ne čudi da su hrvatski oglasnici puni onih koji traže, ali i nude skrb o starijim osobama.

Malo smo pročešljali oglasnike te izmislili da tražimo skrb za slabo pokretnu tetu od 72 godine, koja je mentalno zdrava, ali ima problema s koljenima, pa joj treba pomoći pri čišćenju, kuhanju, i odlasku po namirnice.

Prvo smo nazvali kontakt iz oglasa, bolničarku s pet godina iskustva od tridesetak godina, koja nudi skrb starijim i bolesnim osobama. U razgovoru nam je rekla da radi sve kućanske poslove, ide u nabavku, ali da može raditi od jutra do najkasnije 16 sati, jer ima obitelj i djecu. Pristajemo i kažemo da nije problem, i da bi trebalo samo po par sati dnevno pomoći teti, na što dobivamo odgovor da nije problem te da je cijena 35 kuna po satu bez računa, i bez obzira što od navedenog u tom vremenskom razdoblju radila. Kazala nam je i da je to vjerojatno najjeftinija cijena rada, s obzirom da drugi traže minimalno 40 kuna po satu.

Može i na crno

Sljedeću koju smo nazvali je gospođa u mirovini, u šezdesetim godinama, koja nam odmah kaže kako joj je nedavno umrla gospođa o kojoj se skrbila četiri godine i da zbog toga traži novi posao. Ponovimo joj priču o našoj teti, ona odmah pita koji je razlog da je nepokretna, je li možda u pitanju bio moždani udar. Nakon našeg negativnog odgovora, uslijedilo je još nekoliko brzopoteznih pitanja poput boluje li od demencije, gdje živi teta, može li hodati. Ubrzo smo shvatili da je riječ o gospođi koja doista ozbiljno shvaća svoje obveze i kroz razgovor nam je ulila povjerenje da zna svoj posao. Kazala je da radi na ugovor o djelu, ali i da ako imamo svoju tvrtku da je možemo prijaviti. No, nakon našeg odgovora da li može bez računa, odgovor s malo promijenjenom intonacijom je bio da može, jer je ona uvijek za rad.

Kad smo je upitali za cijenu, kazala nam je da nam je ne može otkriti dok se ne upozna s osobom i dok se ne utanače sve obveze oko pomoći, jer je imala negativnih iskustava kada je obitelj očekivalo puno više nego što je bio dogovor. Kazala nam je i da je otvorena za pružanje doživotne skrbi u zamjenu za vlasništvo neopterećene nekretnine u Zagrebu ili Istri i Kvarneru.

Dosmrtno, što je to?

Dakako, njezin prijedlog zapravo je sklapanje ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, kojim bi naša imaginarna teta za dobivenu skrb darovala svoj stan u Zagrebu.

Baš s tim ključnim riječima pronašli smo u oglasniku i 89-godišnjaka iz Karlovca, koji za doživotno uzdržavanje zauzvrat nudi kuću u tom gradu. Nakon što smo se predstavili da zapravo radimo novinarski zadatak za glasilo SUH-a otkrio nam je da živi sam, ima dvije nekretnine te bi navedenu mijenjao za skrb. Pokretan je, ali mu treba pomoć oko kuhanja i čišćenja, a najviše mu kaže nedostaje društvo nakon smrti supruge. Ima jednu kćer, ali ona ima svoju obitelj. Kaže nam kako je uvijek lakše kad imate s kim popiti kavu i popričati.

Nakon što smo ga upitali zna li razliku između dosmrtnog i doživotnog ugovora o uzdržavanju, kao i 90 posto starijih osoba nije znao razliku, zapravo nije ni znao za dosmrtno uzdržavanje. Upozorili smo ga da ga nikad ne potpisuje jer nekretnina bi odmah prešla na pružatelja skrbi. Zahvalio nam je i kazao kako bi rado htio osnovati udrugu koja bi okupljala starije osobe, na što smo mu rekli da ako poznaje još starijih osoba da osnuju Podružnicu SUH-a u Karlovcu, na što je rekao da će stvarno pokušati jer poznaje bar 20-ak zainteresiranih.

Planiranje skrbi za budućnost

Vrlo slično traži i 72-godišnja udovica iz jednog mjesta u hrvatskom Zagorju, koja nudi kuću i kompletno imanje na atraktivnoj lokaciji u zamjenu za doživotno uzdržavanje. Ni ona nije znala razliku dvaju uzdržavanja, pa nam se zahvalila što smo je upozorili na opasnosti. Pitali smo je da li je slabije pokretna i zbog čega traži pomoć, na što nam je odgovorila da je i dalje samostalna, da sve radi, ali je svjesna da u skoroj budućnosti to neće moći i želi se na vrijeme osigurati.

Zanimljiv nam je bio i razgovor s jednim zagrebačkim bračnim parom koji svaki imaju po više od 80 godina, a traže žensku osobu od 60 do 70 godina za pomoć u kući. Nude besplatan smještaj, hranu i režije, jer jednostavno kažu da su prestari i trebaju pomoć. Imaju djecu, ali oni imaju svoje obitelji i ne mogu im biti non-stop na usluzi.

Za kraj smo pozvali i osobu koja traži njegovateljicu za mamu koja ima demenciju. Rekli smo da imamo tetu koja je njegovateljica i ne zna se služiti internetom pa zovemo u njezino ime. Kaže da je već pronašla osobu, a da je plaća 6 tisuća kuna mjesečno za 24-satnu njegu ili 3.500 kuna za osam sati rada.

Iz svega navedenog da se zaključiti kako se ljudi snalaze na razne načine, bilo oni koji traže skrb, bilo oni koji nude, ali ih većinu povezuje isti uzrok – potkapacitiranost ili neraspoloživost smještaja (i skrbi) u domovima za starije.

Što biste Vi učinili, ako nemate 7.500 do 12.000 kuna za smještaj bake s Alzheimerom u privatni dom, nepokretnog oca s penzijom od 1.300 kuna – što je nedovoljno i za gradski ili županijski dom? Da li biste na crno unajmili dvije žene, za 3.000 kuna svaku, koje bi danju čuvale oca, a po noći biste vi dolazili spavati i paziti. Otkud novac za takva rješenja?

Igor Knežević

Od javne kuhinje do vagona

Beskućnik je osoba koja nema gdje stanovati, boravi na javnom ili drugom mjestu koje nije namijenjeno za stanovanje i nema sredstava kojima bi mogla podmiriti potrebu stanovanja, piše u Zakonu o socijalnoj skrbi. Pojam beskućnik i zaštita takvih osoba u ovaj Zakon je ušla tek 2011. godine, i to na „nagovor“ Europske unije, jer je 2007. godine Hrvatska s Europskom komisijom potpisala Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju koji je identificirao beskućnike kao jednu od socijalno najisključenijih skupina. Iako se tim zakonom gradovi, a ako ne mogu oni, onda županije, obvezuju da će se skrbiti o

žele prijaviti na svoju adresu. Objašnjava da centri nemaju dovoljno osoba koje bi „obrađivale“ podatke, radile prijave i odjave, vodile cjelokupnu dokumentaciju tih osoba te zbog toga odbijaju prijave, iako ih Zakon o prebivalištu na to obvezuje.

„U jednom gradu nam je gradonačelnik prišapnuo kako imaju 55 beskućnika, iako ih je neslužbeno puno više. Ali ako bi ih sve priznali i prijavili na adresu, morali bi postupiti prema Zakonu o socijalnoj skrbi i osigurati im skrb i smještaj, a to nisu u mogućnosti. Propisi su dobri, ali je provedba loša“, kaže Mlinar, koji je kritizirao nekadašnju SDP-ovu ministricu Milanke Opačić koja

je u Zakon o socijalnoj skrbi uvela novost da oni koji koriste usluge prihvatilišta ne mogu ostvariti pravo na zajamčenu minimalnu naknadu (ZMN), odnosno socijalnu pomoć, što je, smatra, apsurd. Zbog

toga njihova udruga traži da se to ispravi, iako je i njihov prijedlog da beskućnici ne dobiju pravo na cijeli iznos ZMN-a, već 50 posto, jer se boje da bi veći iznos ipak mogao privući dio populacije beskućnika koji novac troše na alkohol i drogu. Isto bi trebalo vrijediti i za nacionalnu naknadu starijima od 65 godina.

Tisuću beskućnika, dvjesto kreveta

Potez Milanke Opačić doveo je i do toga da prihvatilište u Velikoj Kosnici koje je ranije primalo 135 ljudi godišnje u spješku (kapacitet 150 ljudi), sada prima 80-ak, jer su upravo zbog toga mnogi odustali od prihvatilišta i spavaju po vagonima i parkovima, jer bi im se ukinula ZMN, kaže Mlinar, dodajući da beskućnici u Zagrebu prenoćiti još mogu na samo dva mjesta, u Sesevskom Kraljevcu i kod časnih sestara u Jukićevoj, ali na oba mjesta ima tek po 20-ak kreveta. Samo u Zagrebu ima između 700 i 1.000 beskućnika, dakle više nego što je službena brojka za cijelu Hrvatsku.

Nije tu kraj apsurdima. Tako Mlinar ističe kako beskućnici koji nemaju zagrebačko prebivalište ne smiju jesti u četiri pučke kuhinje čiji je vlasnik Grad. Zbog toga mnogi moraju prelaziti „pola grada“ da bi dobili hranu u drugim pučkim kuhinjama, a što je bilo jako problematično za vrijeme za-

brane javnog prijevoza u doba najjačih korona mjera.

„Da nije bilo volontera u jeku najveće krize ljudi bi umrli od gladi. Bila su zatvorena i jedina tri mjesta za tuširanje pa smo tražili kontejnere s tuševima, no i na to se Grad oglasio. Poslali su nam 50 maski“, ironično je kazao Mlinar.

Otišli smo i sami vidjeti kako žive beskućnici, pa smo ispred gradske pučke kuhinje u zagrebačkoj Branimirovoj ulici susreli beskućnika od 62 godine koji nam je otkrio da tamo jede na tuđu osobnu iskaznicu, jer nema zagrebačko prebivalište.

Ljeti u parku, zimi u vagonu

Ljeti obično spava po parkovima, a zimi na glavnom željezničkom kolodvoru u vagonu ili u prihvatilištu u Velikoj Kosnici. Srećom, kaže, trenutno par dana ima krov nad glavom, jer spava kod prijateljice, no njoj uskoro dolazi živjeti kćer i morat će iseliti. Samac je, nikad se nije ženio i nema djecu da mu pomognu pa se snalazi sam. Zanimljiv je i detalj tijekom razgovora, prišao nam je jedan čovjek u kasnim 40-ima na biciklu koji skuplja boce, a on mu je izvadio svoje i darovao.

Malo dalje u parku pored Branimirove tržnice naišli smo na još jednog beskućnika. Ima 66 godina, a prije 5 godina se razveo od žene i iselio na ulicu. Spava u vagonima na glavnom željezničkom kolodvoru, bilo ljeto ili zima.

„Nekad nas spava u vagonu petero, nekad deset. Imam se s čim pokriti pa mi zimi nije hladno.“

Žali se da je prije korone mogao od skupljanja boca zaraditi dnevno 50-60 kuna, a sada duplo manje. Ne izgleda ni pijan ni mentalno bolestan, kako mnogi zamišljaju beskućnike, već dosta trezveno, ali prljavo i neuredno. Kaže nam da se hrani u pučkim kuhinjama. Na pitanje tišti li ga što, odgovara kako se pomirio s tim da je beskućnik i da je to „gotovo i što možeš“.

Iz Hrvatske mreže za beskućnike tvrde kako bi se broj beskućnika mogao uvelike smanjiti da postoji volja kod vladajućih, i to ne izgradnjom novih prihvatilišta, već prevencijom. Za početak bi, kažu, trebalo izgraditi četiri Centra za pomoć i podršku beskućnicima u četiri najveća hrvatska grada, gdje bi osobe mogle dobiti upute i pomoć oko ostvarivanja svojih prava, npr. imaju slučajeve starijih osoba koje imaju pravo na mirovinu, ali nisu podnijele zahtjev, a to bi im pomoglo da izađu iz siromaštva i da ne budu beskućnici. A prije svega, treba što hitnije riješiti problem s dobivanjem osobnih iskaznica (prebivališta) jer bez nje i oni mlađi se ne mogu ni zaposliti.

Igor Knežević

beskućnicima, u praksi rijetki to rade, a i oni koji to rade, ne rade to dovoljno, kazao nam je izvršni predsjednik udruge Hrvatska mreža za beskućnike Zvonko Mlinar.

„Mimo zakona koji definira tzv. apsolutne beskućnike, mi u udruzi koristimo definiciju Ujedinjenih naroda, koja beskućnicima smatra i sve one koji nemaju adekvatne uvjete za život, od lošeg stanja nekretnine, te nepostojanja, vode, struje, grijanja, žena u sigurnim kućama, mladih u alternativnoj skrbi i sl. Njih nazivamo relativnim beskućnicima i ima ih oko 10 tisuća, a apsolutnih je najmanje 2 tisuće.“

Što se tiče starije populacije, svaki deseti apsolutni beskućnik stariji je od 65 godina, dok je taj broj za relativne beskućnike sigurno viši, jer se zna da u ruralnim sredinama mnoge starije osobe žive bez struje, vode i grijanja.

Prikrivanje stvarnog broja

Nažalost, službeni podaci resornog ministarstva govore o samo petstotinjak beskućnika u Hrvatskoj, a razlog je zabrinjavajući. Naime, primjerice u Zagrebu oko 30 posto beskućnika je došlo iz drugih gradova i nemaju zagrebačko prebivalište te nisu evidentirani kao beskućnici. No, neki nisu evidentirani, kaže Mlinar, i zato što u centrima za socijalnu skrb ih ne

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U SRPNJU 2021.

NOVOSTI U OBVEZKOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 24. lipnja 2021. godine održana je redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije iz usvojenih odluka.

Produženje ugovornog razdoblja do 31. prosinca 2021. godine

HZZO je produžio ugovorno razdoblje do 31. prosinca 2021. godine za do sada ugovorene zdravstvene ustanove na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini te za do sada ugovorene privatne zdravstvene radnike na razini primarne i sekundarne zdravstvene zaštite.

Također će do 31. prosinca 2021. godine biti produženi ugovori s do sada ugovorenim isporučiteljima ortopedskih i drugih pomagala koji s HZZO-om imaju sklopljene ugovore o isporuci ortopedskih i drugih pomagala.

Osigurana sredstva za provođenje dodatnih dijagnostičkih postupaka

Prema uputi Ministarstva zdravstva HZZO je osigurao sredstva za provođenje dodatnih dijagnostičkih postupaka uroterapije s biofeedbackom kod djece, magnetne rezonance (MR), PET/CT postupaka, MSCT koronarografije, koronarografije i perkutane koronarne intervencije (PCI), postupke medicinske pomognute oplodnje (IVF/ICSI postupaka) i postupaka polisomnografije, za razdoblje od 30. lipnja 2021. godine do 31. prosinca 2021. godine sa do sada ugovorenim provoditeljima navedenih postupaka.

Ugovaranjem ovih dodatnih postupaka u svrhu smanjenja listi čekanja osigurava se dostupnost i kontinuitet zdravstvene zaštite osiguranim osobama HZZO-a.

IZ SADRŽAJA:

- Produženje ugovornog razdoblja do 31. prosinca 2021. godine
- Osigurana sredstva za provođenje dodatnih dijagnostičkih postupaka

ODNOSI SA UK NAKON BREXITA U PODRUČJU ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske (u daljnjem tekstu: UK) napustila je Europsku uniju (u daljnjem tekstu: EU) 31. siječnja 2020. godine. Tada je, nakon dugih i do zadnjeg trenutka neizvjesnih pregovora, na snagu stupio Sporazum o povlačenju UK iz EU (u daljnjem tekstu: Sporazum). Najvažniji dio dogovora bio je daljnja primjena EU propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, točnije postupanje kao da je UK i nadalje država članica EU. U tom trenutku na taj način nije došlo do promjena u području zdravstvenog osiguranja, tako da su osigurane osobe HZZO-a koje su odlazile u UK i nadalje mogle nesmetano koristiti svoje Europske kartice zdravstvenog osiguranja (u daljnjem tekstu: EKZO). Isto tako i korisnici UK mirovine koji žive u Republici Hrvatskoj također su i nadalje imali sva prava na isti način kao i prije Brexita.

Kako je Sporazum predviđao navedeni način postupanja samo do kraja prijelaznog perioda, odnosno do kraja 2020. godine, paralelno su vođeni intenzivni pregovori o daljnjim odnosima nakon isteka prijelaznog perioda.

Krajem 2020. godine činilo se da s UK neće biti postignut dogovor u ovom području te da će od 1. siječnja 2021. godine UK neuređeno napustiti EU. To bi konkretno značilo da UK postaje država s kojom Republika Hrvatska nema regulirane odnose u području zdravstvenog osiguranja te da se na pravne situacije vezane uz UK počinju primjenjivati isključivo Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13., 137/13. i 98/19.), Pravilnik o pravima, uvjetima i načinu korištenja prekogranične zdravstvene zaštite („Narodne novine“, broj 160/13., 11/15., 16/15., 113/16. i 34/18.) te ostali važeći hrvatski pravni propisi, kao u sljedećim primjerima.

Naime u tim, tada potencijalnim slučajevima, osigurane osobe HZZO-a koje po privatnom poslu odlaze u UK nakon 1. siječnja 2021. godine pravo na zdravstvenu zaštitu u UK mogle bi ostvariti isključivo uz uvjet uplate posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu. Također, svi novi slučajevi privremenog rada u UK rješavali bi se kao da radnici odlaze na rad u npr. Rusiju, uz obvezu uplate posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu ili mogućnost poslodavca da zatraži oslobađanje od spomenutog doprinosa. Novi slučajevi korisnika UK mirovine s prebivalištem u Republici Hrvatskoj status u obveznom zdravstvenom osiguranju ostvarivali bi uz obvezu uplate doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje.

Iz svih navedenih primjera vidi se koliko je bilo važno urediti daljnje odnose s UK radi zaštite prava osiguranih osoba i olakšavanja korištenja zdravstvene zaštite.

Sporazumom je predviđeno nekoliko kategorija osoba koje su i nadalje mogle ostvarivati svoja prava primjenom EU propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, na isti način kao i ranije. Tako su npr. regulirani slučajevi svih UK osiguranika koji

žive u Republici Hrvatskoj, čije potvrde o pravu na zdravstvenu zaštitu su i nadalje vrijedile, do isteka ili opoziva. Navedeno se odnosilo i na osigurane osobe HZZO-a koje žive u UK uključujući korisnike mirovine s prebivalištem u UK.

Dotadni problem krajem 2020. godine izazvala je obavijest UK strane da dosadašnje Europske kartice zdravstvenog osiguranja u odnosima s UK prestaju važiti od 1. siječnja 2021. godine. UK strana tada je uputila obavijest da će za svoje osiguranike izdavati nove, posebno označene Europske kartice zdravstvenog osiguranja. Dotadašnje Europske kartice zdravstvenog osiguranja vrijedile bi samo za slučajeve liječenja koje je započelo prije ili na 31. prosinca 2020. godine, a do završetka tog kontinuiranog liječenja.

Nove UK EKZO razlikovale su se od dosadašnjih prvenstveno po oznaci u gornjem desnom uglu, gdje je umjesto žutih europskih zvijezdica sada stavljen hologram UK zastave uz oznaku UK.

Sukladno Sporazumu pojedine kategorije osoba i nadalje ostvaruju pravo na korištenje neodgodive zdravstvene zaštite u UK, kao što su studenti na studiju u UK i radnici izaslati na privremeni rad u UK, koji se u UK po navedenim osnovama nalaze na kraju prijelaznog razdoblja, ali samo za trajanja studiranja ili privremenog rada.

Sporazumom je za osobe koje su se na isteku prijelaznog razdoblja nalazile u situaciji pokrivenoj Sporazumom, npr. državljanin Hrvatske koji radi u UK, predviđena mogućnost zbrajanja razdoblja osiguranja u slučaju potrebe. Ovaj postupak iznimno je važan za ostvarivanje pojedinih prava za koja je sukladno hrvatskim pravnim propisima predviđeno prethodno razdoblje osiguranja kao uvjet za pojedino pravo, npr. naknadu plaće u slučaju privremene nesposobnosti za rad, ortopedska i druga pomagala i sl. U slučaju nemogućnosti zbrajanja razdoblja osiguranja ostvarenih u UK, moglo bi se dogoditi da osigurana osoba nije u mogućnosti ostvariti pojedino pravo dok za to ne stekne uvjete sukladno hrvatskim pravnim propisima.

Zbog navedenih primjera iznimne daljnje primjene EU propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti u odnosima s UK, a kako je 2019. godine zaživjela elektronska razmjena podataka u području socijalnog osiguranja između država članica EU, UK sukladno Sporazumu i nadalje ostaje u sustavu elektronske razmjene podataka. Elektronska razmjena omogućuje institucijama država članicama EU brzu i jednostavnu komunikaciju, koja je do sada zbog korištenja uobičajenog slanja poštom znala biti nepouzdana i spora.

Kako se približavao istek prijelaznog razdoblja i zbog selektivne primjene Sporazuma na samo pojedine osobe bila je sve naglašenija potreba re-

- Odnosi sa UK nakon Brexita na području zdravstvenog osiguranja

- Sporazum o trgovini i suradnji na snazi od 1. svibnja 2021.

guliranja područja socijalne sigurnosti u odnosima s UK u cijelosti, kako je bilo i prije Brexita.

Krajem 2020. godine ponovio se sličan scenarij kao i kod sklapanja Sporazuma o povlačenju te se do zadnjeg trenutka nije znalo da li će se postići dogovor u području socijalnog osiguranja, naravno uz još niz značajnih pitanja vezanih uz prava građana.

Pregovori su uspješno privedeni kraju doslovno u zadnjim danima primjene Sporazuma i EU je s UK sklopila 30. prosinca 2020. godine novi Sporazum o trgovini i suradnji (u daljnjem tekstu: STS), sastavni dio kojeg je Protokol o koordinaciji socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Protokol).

STS je do 1. svibnja 2021. godine bio u privremenoj primjeni, a tada je završen propisani postupak ratifikacije i s navedenim datumom je stupio na snagu.

Važno je naglasiti da stupanjem na snagu STS-a ne prestaje primjena Sporazuma te da Sporazum ima prioritet u odnosu na STS. Stoga je u svim situacijama koje uključuju primjenu spomenutih pravnih dokumenata potrebno prvenstveno utvrditi da li se na osobu primjenjuje Sporazum, i time nastavlja primjena EU propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, ili se na konkretnu situaciju primjenjuje STS, odnosno Protokol o koordinaciji socijalne sigurnosti. Ono što uvelike olakšava postupanje u području zdravstvenog osiguranja je činjenica da su u Protokolu odredbe o zdravstvenom osiguranju praktički istovjetne odredbama iz EU uredbi o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, uključujući i pravo na punu zdravstvenu zaštitu osiguranika UK koji žive na području Hrvatske i obrnuto.

Što se tiče dokumenata koji će se koristiti za primjenu STS-a, sve potvrde i dokumenti koje izdaju nadležni nositelji u obliku koji se upotrebljavao neposredno prije stupanja na snagu Protokola, znači da sve dosadašnje potvrde o pravu i druge tiskanice vrijede za potrebe provedbe Protokola te se, prema potrebi, i dalje upotrebljavaju za razmjenu informacija među nositeljima. Sve takve potvrde i tiskanice vrijede do njihova isteka ili poništenja.

STS sadrži načela jednakog postupanja, asimilacije činjenica i zbrajanja razdoblja osiguranja, kao i pravilo da osoba može biti osigurana samo u jednoj državi, isto kao i EU uredbi o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

Jedna od značajnih novosti koje donosi STS je da na području UK ponovno vrijede postojeće EKZO izdane od strane HZZO-a.

UK će, uz ranije važeće EKZO i EKZO za primjenu Sporazuma, u cilju primjene Protokola izdavati novu

Globalnu karticu zdravstvenog osiguranja, koja će s vremenom zamijeniti ostale verzije UK EKZO.

Globalna kartica zdravstvenog osiguranja izgleda ovako:

UK je službeno zamolila sve države članice EU da za sada prihvaćaju sve verzije njihovih EKZO, uključujući novu Globalnu karticu, kako bi se svim njihovim osiguranicima koji borave u Republici Hrvatskoj i drugim državama članicama omogućilo nesmetano korištenje prava na neodgodivu zdravstvenu zaštitu.

Na području UK ponovno vrijede postojeće EKZO izdane od strane HZZO-a, tako da studenti, izaslani radnici i sve druge osobe koje borave na području UK ponovno ostvaruju pravo na neodgodivu zdravstvenu zaštitu osnovom svoje EKZO.

Isto tako Protokol određuje postupak za reguliranje statusa izaslanih radnika te je stoga za određivanje zakonodavstva koje se na njih primjenjuje neophodno da se poslodavci, koji upućuju radnike na privremeni rad u UK, obrate Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje radi izdavanja potvrde A1.

Vezano uz utvrđivanje statusa osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju Republike Hrvatske osoba na redovitom školovanju u UK, a u odnosu na odredbu članka 7. stavka 1. točke 15. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju kojom je predviđena mogućnost reguliranja statusa za redovite učenike srednjih škola i redovite studente visokih učilišta u drugim državama članicama, ista više nije primjenjiva budući da UK više nije država članica, a STS-om se ne predviđa daljnja primjena EU propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti. Stoga redoviti učenici i studenti u UK, koji u Republici Hrvatskoj imaju prebivalište odnosno odobren stalni boravak, svoj status u obveznom zdravstvenom osiguranju Republike Hrvatske moraju regulirati prema nekoj od drugih predviđenih zakonskih osnova osiguranja.

- STS načela ista kao i EU uredbi o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti

- Izgled globalne kartice zdravstvenog osiguranja

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Mirovinska prava osoba koje su radile u inozemstvu

Prava iz sustava socijalne sigurnosti osoba koje su radile u inozemstvu zaštićena su primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju odnosno uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

Republika Hrvatska kao članica Europske unije od 1. srpnja 2013. primjenjuje uredbe EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti s državama članicama EU-a, državama EGP-a (Island, Lihtenštajn i Kraljevina Norveška), Švicarskom Konfederacijom i Ujedinjenim Kraljevstvom.

Nakon stupanja Republike Hrvatske u članstvo EU 16 dotadašnjih dvostranih ugovora o socijalnom osiguranju zamijenjeno je uredbama EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (Uredba (EZ) broj 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti - Osnovna uredba i Uredba (EZ) broj 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. - Provedbena uredba).

Međunarodni ugovori o socijalnom osiguranju i nadalje se primjenjuju s Australijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Kanadom, Quebecom, Sjevernom Makedonijom, Republikom Srbijom (odnosno SR Jugoslavijom), Turskom i Republikom Korejom.

Osobe koje su radile u državama članicama EU pravo na mirovinu mogu ostvariti u svim državama članicama u kojima su bile u osiguranju najmanje 12 mjeseci (staž kraći od 12 mjeseci preuzimaju razmjerno uključene države članice) te ako ispunjavaju i druge uvjete prema nacionalnim propisima tih država, npr. potrebne godine života. Sva razdoblja osiguranja navršena u državama članicama EU uzimaju se u obzir kada osoba navrší potrebne godine života za starosnu mirovinu. Svota mirovine iz države članice ovisi o duljini trajanja razdoblja osiguranja ili prebivanja u toj državi, a starosna mirovina isplaćuje se bez obzira na to u kojoj državi članici EU osoba ima prebivalište.

Mirovinska prava na temelju dvostranih međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju također se ostvaruju u svakoj državi ugovornici ako je osoba bila u osiguranju najmanje 12 mjeseci (staž kraći od 12 mjeseci preuzima druga država ugovornica na svoj teret – uobičajena odredba

ugovora) razmjerno trajanju staža navršenog u svakoj državi ugovornici.

Postupak za ostvarivanje prava na mirovinu pokreće se podnošenjem zahtjeva nadležnom nositelju mirovinskog osiguranja u državi prebivališta. Ako u državi prebivališta osoba nikada nije bila u osiguranju, zahtjev će se proslijediti nadležnoj ustanovi u državi posljednjeg osiguranja. Zahtjev podnesen u jednoj državi smatra se zahtjevom podnesenim u svim državama članicama odnosno ugovornicama u kojima osoba ima navršena razdoblja osiguranja.

Nakon podnošenja zahtjeva za mirovinu osiguranicima je olakšan postupak ostvarivanja prava u svim državama u kojima imaju navršena razdoblja osiguranja, s tim što uključene države članice odnosno ugovornice daljnji postupak provode službenim putem u međusobnoj primjeni uredbi EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti odnosno međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju.

Svaka država članica ili ugovornica odluku o pravu na mirovinu koja se temelji na odnosnom nacionalnom zakonodavstvu dostavlja podnositelju zahtjeva na kućnu adresu.

KORISNICI MIROVINA - isplata u lipnju 2021.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	497 548	2.784,77 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	39 988	3.698,74 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	81 481	2.453,71 kn
Prijevremena starosna mirovina	205 010	2.682,34 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	344	2.921,20 kn
Invalidska mirovina	105 335	2.092,10 kn
Obiteljska mirovina	215 787	2.094,93 kn
UKUPNO - ZOMO	1 145 493	2.581,19 kn
Korisnici koji su u 2021. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	9 586	2.613,72 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	2 751	3.440,01 kn
Prijevremena starosna mirovina	3 221	2.843,21 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	3	2.889,34 kn
Invalidska mirovina	979	1.981,61 kn
Obiteljska mirovina	5 187	2.184,76 kn
UKUPNO	21 727	2.621,52 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	106 161	3.965,33 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	207 158	3.613,23 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	270 232	1.737,31 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 748	7.344,76 kn
Ukupan broj osiguranika		1 573 949
Ukupan broj korisnika mirovine		1 238 940
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,27
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za travanj 2021.		7.082,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2021. godini		2.807,36 kn
Korisnici mirovina - muškarcima (46,09%)		570 984
Korisnici mirovina - žene (53,91%)		667 956
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2021. godini - ZOMO		35 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2021. godini - ZOMO		63 godine
Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.558.000.000 kn

Zahtjevi koji život znače

Od 16-17. lipnja 2021. godine održan je dvodnevni sastanak Izvršnog odbora FERPA-e, u čijem su online radu sudjelovali potpredsjednica SUH-a Gina Šverko i glavni tajnik Igor Knežević. Sastanak je otvorio Predsjednik FERPA-e Lajos Mayer, koji je pozdravio sudionike i izrazio nadu da ćemo uskoro biti u mogućnosti održati sastanak „uživo“

s obzirom na okolnosti pandemije i poboljšane epidemiološke situacije. Generalni tajnik FERPA-e Agostino Siciliano u početku svog izlaganja osvrnuo se na aktualnu situaciju s pandemijom Covid-19 u Europi, naglasivši kako se epidemiološka situacija u Europi poboljšava zahvaljujući akciji cijepljenja stanovništva.

Socijalna dimenzija krize

„Ne možemo biti zadovoljni ukupnim rezultatima cijepljenja s obzirom da postoje značajne razlike u pojedinim zemljama Europe, pa i svijetu, u razini procijepljenosti stanovništva. Moramo biti solidarni i pomoći zemljama koje nisu u mogućnosti investirati u cijepivo u dovoljnoj mjeri. Jer jedino zajedno možemo mijenjati trenutnu situaciju“

Izrazio je nadu da će poduzete mjere i poboljšanje epidemiološke situacije omogućiti ponovni uzlet ekonomije nakon Covid krize. U ovoj pandemijskoj nevolji mnogi su ostali bez svojih radnih mjesta. Odnos broja zaposlenih i umirovljenika se rapidno smanjuje što predstavlja rizik za umirovljenike. Neke od akcija koje treba poduzeti da se kompenzira stanje svakako su i otvaranje novih radnih mjesta, rast broja zaposlenih te adekvatna natalitetna politika“, zaključio je Agostino.

U nastavku svog izlaganja upoznao je prisutne s radom Socijalnog samita održanog 7.–8. svibnja 2021. godine u Portu u Portugalu. Europski lideri usvojili su Izjavu o socijalnim pitanjima. U toj deklaraciji posebno se naglašava socijalna dimenzija dokidanja krize: potreba za smanjenjem siromaštva, nejednakosti u plaćama i mirovinama; briga o posebno ranjivim društvenim skupinama kao što su nezaposleni, umirovljenici i starije osobe.

Manifest kao osnova borbe

Na sjednici je predstavljen i prvi nacrt Manifesta FERPA-e „Pravo na dostojanstven život umirovljenika i starijih osoba“, dokument koji će podržati Europska sindikalna konfederacija, zbog toga što su posljednjih godina države članice Europske unije pokušavale smanjiti svoje izdatke, posebice oštrim rezanjem socijalnih proračuna, a stariji ljudi i umirovljenici prve su žrtve takvih drastičnih mjera: smanjeni su proračuni za zdravstvenu zaštitu, evidentan nedostatak osoblja i resursa u zdravstvenim ustanovama, a u mnogim zemljama bilježi se zamrzavanje mirovina ili čak smanjenje njihova iznosa.

Stoga je FERPA provela istraživanje i fokusirala se na četiri osnovna prioriteta.

Na prvom mjestu je siromaštvo. Danas je u EU 15,9% Europljana od 65 godina i više siromašno, a to je izraženije kod ženske populacije čije mirovine su u prosjeku za 38% niže od mirovina muškaraca. Svatko bez dovoljno sredstava za život mora imati pravo na odgovarajuće prihode da bi mogao dostojanstveno živjeti u svakoj životnoj dobi.

Na drugom mjestu je kvalitetna zdravstvena i socijalna skrb za sve starije osobe, što uključuje pravovremenu, kvalitetnu, besplatnu zdravstvenu zaštitu, mogućnost smještaja u domove

za starije itd. To predmnijeva i borbu protiv privatizacije zdravstva i socijalne skrbi.

Niske mirovine i siromaštvo

Treći prioritet je pravo na kvalitetno stanovanje, što podrazumijeva mogućnost smještaja u adekvatne domove za starije osobe, odgovarajuću pomoć i zaštitu od prisilnog iseljenja, socijalne uključenosti u društvo i smještaj za osobe bez doma, te strogi i redoviti inspekcijски nadzor i kontrole u domovima i svim vrstama smještaja u kojima starije osobe žive ili rade.

Četvrto, to je pravo na pristup energiji i osnovnim uslugama, uključujući sanitarne usluge, energiju, prijevoz, financijske usluge, Internet. Ovaj je manifest FERPA-e značajan dokument i bitan kao baza za daljnji rad u suzbijanju siromaštva i socijalne nejednakosti starijih osoba. Savjetnik u FERPA-i Henri Lourdelle je kazao kako se FERPA treba boriti protiv socijalne isključenosti starijih osoba, visokih troškova života, problem niskih mirovina i siromaštva starijih osoba.

Konfederalna tajnica ETUC-a Liina Carr podsjetila je da je FERPA sudjelovala na Porto Social Summitu 7. i 8. svibnja 2021. godine. Čelnici EU-a, europskih institucija, socijalni partneri i predstavnici civilnog društva sastali su se u Portu kako bi ojačali svoju predanost provedbi Europskog stupa socijalnih prava. Rasprave su se odvijale oko tri glavna područja: rad i zapošljavanje; vještine i inovacije; socijalna država i socijalna zaštita. Na kraju konferencije, institucije EU-a, europski socijalni partneri i predstavnici civilnog društva supotpisali su dokument Porto socijalno obvezivanje.

Važna i adekvatnost mirovina

Nazalost, u tom dokumentu se starije osobe nedovoljno spominju, tek jednom kada se navodi da se treba ojačati borba protiv bilo kakve diskriminacije i promicanje jednakih mogućnosti, uključujući onu prema djeci u riziku od siromaštva, starijima, nacionalnim manjinama, invalidima... Ne spominje se siromaštvo starijih osoba kao ozbiljan prioritet, naglasila je Caar.

Manifest FERPA-e stoga ima utoliko važniju ulogu jer je u pitanju smjer razvitka mirovinskih sustava, jer se oni ne mogu analizirati samo sa stajališta ekonomske održivosti i utvrđivanjem povišenja dobi za odlazak u mirovinu kao jedinog rješenja, već i o adekvatnosti mirovina. Umjesto toga, ako želimo razgovarati o održivosti, moramo znati razmjerni odnos između ljudi na poslu i onih koji su u mirovini. Da bi se imali homogeni podaci, potrebno je u svim europskim zemljama razlikovati izdatke za mirovine povezane s doprinosima i izdatke za socijalnu pomoć koji se moraju snositi porezima. FERPA je odlučna u svojoj borbi za povećanje dobrobiti umirovljenika i starijih osoba. U brojnim svojim zahtjevima u Manifestu, zanimljivo je, naglašava se i potreba uvođenja kumulacije obiteljskih i osobnih mirovina, priznavanje adekvatnog majčinskog dodatka svim umirovljenicima, kao i uvođenje minimalne mirovine koja prelazi nacionalnu liniju siromaštva.

Buktinje bez milosti

Devet mjeseci zatvora po glavi spaljenog starca ili starice? Gabrijele Čičković (50), vlasnica Doma za starije i ne-moćne osobe Zelena oaza u Andraševcu, u čijoj je dvorišnoj baraci u siječnju 2020. u siječnju došlo do požara u kojem je poginulo šestero korisnika u dobi između 69 i 104 godine, nepravomoćno je osuđena na četiri godine i šest mjeseci zatvora na Županijskom sudu u Zagrebu. Za očekivati je da će tako milosrdni suci na nekoj višoj instanci smanjiti i ovako nisku kaznu.

Čičković, koja nije došla na izricanje presude, a tijekom suđenja je plakala kako je svakom svom spaljenom korisniku znala i ime, osuđena je zbog teškog kaznenog djela protiv opće sigurnosti dovođenjem u opasnost života i imovine. Za to je Kaznenim

zakonom predviđena kazna u rasponu od minimalnih tri do maksimalnih 15 godina zatvora, pa je očito da časnim sucima život jednog starca izgorjelog u mukama vrijedi samo devet mjeseci kazne.

Osim toga Gabrijele Čičković morat će i platiti otprilike 100 tisuća kuna sudskih troškova, što je mizerija kad se uzme da je u drvenoj konzervi uskladištenim starcima naplaćivala kojih dvije do tri tisuće ležarinu. Uz to su u odvojenim parničnim postupcima obitelji triju žrtava od nje tražile ukupno 780 tisuća kuna za naknadu neimovinske štete za smrt roditelja.

Do požara u Zelenoj oazi došlo je zbog kvara na električnoj grijalici u pomoćnom objektu koji nije bio prijavljen, niti bi za takav smještaj mogla biti ishoda dozvola.

U tom pomoćnom objektu uvijek je trebao biti netko kako bi nadzirao i obilazio starce koji su bili gotovo potpuno nepokretni, ali s obzirom da se navedeni ilegalni objekt nalazio udaljen sedamstotinjak metara od onog glavnog u kojem je bilo osoblje vatra se razbuktala i ljudi su poginuli prije nego što su vatrogasci stigli intervenirati.

Vlasnica sada ukinutog doma brani se kako na burzi nije bio njegovatelj, ali ne objašnjava svoju pohlepu koja ju je vodila ka ilegalnom smještavanju 25 umjesto 13 korisnika mimo svih zakonskih propisa, a o svima njima u noćnoj smjeni je skrblila samo jedna njegovateljica! Pokoj duši žrtvama i pravednija kazna za šestorostruko ubojstvo.

J.A.P.

KAKO SE LAŽIRAJU MIROVINE

Baka iz BiH varala HZMO

Početak lipnja 2021. u medijima se pojavila vijest o 83-godišnjakinji iz Širokog Brijega koja je od 1995. do 2012. godine primala od HZMO-a razmjernu mirovinu na temelju lažiranih podataka i time nezakonito pribavila gotovo 100 tisuća kuna (476 kuna mjesečno). Gospođa je tadašnjem Republičkom fondu mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika RH priložila lažiranu radnu knjižicu prema kojoj je ostvarila 32 godine, šest mjeseci i tri dana staža u BiH te jedan mjesec i jedan dan staža u Hrvatskoj.

Tako je 17 godina na temelju propisa, a od 2001. i na temelju Ugovora o socijalnom osiguranju između dvije zemlje, baka dobivala razmjernu hrvatsku mirovinu. Stupanjem na snagu tog Ugovora krenulo je ponovno određivanje svih mirovina koje su se isplaćivale u BiH te je trebalo 11 godina da se otkrije prevara te baka sada mora vratiti s kamatama 300 tisuća kuna. Zbog toga nas je zanimalo koliko ima potencijalno sličnih slučajeva, ali i kako je moguće da baka prima 476 kuna za odrađen samo mjesec i dan staža u RH. Poslali smo upit HZMO-u, no od tamo nisu komentirali konkretan slučaj već su dali informacije o općenito o predmetima iz BiH gdje su utvrdili prevare. Objašnjenje kako je moguće da je osoba primala čak 476 kuna za mjesec dana staža u Hrvatskoj nismo dobili.

Uvjet za ostvarivanje prava na mirovinu iz hrvatskog osiguranja za osobe iz zemalja s kojima RH ima potpisan Ugovor o socijalnom osiguranju (uz BiH, ugovore imamo i sa Srbijom, Crnom Gorom, Sj. Makedonijom, Kanadom, Quebecom i Australijom) je navršen mirovinski staž u trajanju od 12 mjeseci, stoji u odgovoru HZMO-a, te se navodi iznimka da pravo imaju i hrvatski branitelji koji navršavaju životnu dob za starosnu mirovinu, a ne ispunjavaju uvjete mirovinskog staža, ali im pripada najniža mirovina ako su sudjelovali 100 dana u borbenom sektoru.

Iz svih nabrojanih zemalja ima čak 87.377 osiguranika kojima HZMO isplaćuje razmjerni dio mirovine iz hrvatskog mirovinskog osiguranja, a mjesečno se isplati 71 milijun kuna

(cca 800 kn po osobi). Najviše je takvih osiguranika iz BiH (43,5 tisuće) te Srbije (34 tisuće). Još 24 tisuće osiguranika prima razmjernu mirovinu na temelju uredbi EU iz država Europske unije i Europskog gospodarskog prostora. Zanimljivo, prema podacima, kad se uključe svi, dakle i EU i Ugovori o socijalnom osiguranju, dva primatelja razmjernu mirovinu navršila su do tri mjeseca staža u RH, a još 30 primatelja do 12 mjeseci staža. Riječ je o osiguranicima koji su prava ostvarili prije nego što je utvrđena granica od potrebnih 12 mjeseci staža u RH te su nacionalnu mirovinu ostvarili u Švicarskoj i Njemačkoj, a mjesečno se za njih isplati 10.669 kuna ili 333 kune po osobi, rečeno nam je iz HZMO-a.

Što se tiče bake iz Širokog, ona je 1995. iskoristila tadašnje propise koji su, prema svemu sudeći, dozvoljavali da se odradi mjesec dana staža i dobije hrvatska razmjerna mirovina. Otkud 476 kuna za tako malo staža zasad ostaje misterij. A u zraku ostaje visjeti i koliko ima još prevara i krivotvorenih ili kupljenih potvrda o radnom stažu iz drugih država bivše Jugoslavije, ali dakako i same Hrvatske te koja količina novca ide u krive ruke.

I.K.

Reketom do sreće i zdravlja

Krajem lipnja mnogi članovi ove zagrebačke podružnice otišli su na ljetni odmor, neki u društvu djece, neki sami, u pravilu u svoje vikendice. Prije toga, u sklopu EU projekta pod nazivom „RE-kreativci za seniore“ na sportskom centru „Grana-Klaka“, upoznale su se članice sa thai chi vještinom, za koju je dogovoreno da će se nastaviti u rujnu, za sve koji će se željeti uključiti. Projekt će ponuditi još brojne aktivnosti.

Osim navedenog, započeo je i EU projekt „Reketom do sreće i zdravlja“, u kojem se nastoji osobama starije životne dobi približiti sportovi s reketom poput stolnog tenisa, badmintona i tenisa. U navedenom projektu svaka osoba ima mogućnost uz trenera upoznati se s tehnikom i osnovnim pravilima navedenih sportova. Oprema, rekviziti, treneri i tereni osigurani su iz projekta. S obzirom da je isti tek zaživio, uključio se tek manji broj članova i članica, ali zato su imali prilike sudjelovati na turniru,

gdje su pokazali što su naučili za kratko vrijeme. Ipak, projekt će više zaživjeti u rujnu, kada slijedi nastavak, i kada više članova bude sudjelovalo u njemu.

U sklopu projekta „Mirovina u pokretu“ na kojem članovi već duže surađuju, osim što su imali prilike sudjelovati na zdravstvenim predavanjima, tijekom 7. i 8. mjeseca zainteresirani će moći putovati na more svaku nedjelju na drugu destinaciju, tako će se lakše dočekati rujna.

Snježana Živčić

RUGVICA

Najhrabriji na toboganu

Vrući lipanj bio je neizdrživ za naše Rugvičane koji su 30. lipnja odlučili osvježanje potražiti u Krapinskim toplicama. Na jednodnevni izlet i kupanje odlučilo se 37 članova, koji su osim kupanja vrijeme iskoristili i za fizikalnu terapiju i vježbanje u bazenu. Najveća atrakcija svakako je bio tobogan, kojeg su isprobali samo najhrabriji članovi. Bilo ih je gušt gledati kako se spuštaju i vrište kao djeca.

S obzirom na gotovo cjelodnevni boravak, članovi su tamo i ručali, te su to vrijeme iskoristili za ugodne razgovore. Ovo je bilo tek zagrijavanje i priprema za još bolju „stvar“, odlazak na more, poručuju Rugvičani.

Stjepan Sekulić

DUGO SELO

San Titovog Cadillaca

Poboljšanjem epidemiološke situacije članovi SUH-ove udruge Dugo Selo, njih 42, nakon više od godinu dana otišli su na izlet i to na dva dana u Istru. U subotu 19. lipnja prvo odredište bili su im Brijuni, gdje su uživali u ljepotama ovog otoka na koji nije ostao imun ni predsjednik bivše države Tito. Vlakićem su odradili safari, obišli sve znamenitosti i uvale, posjetili sve muzeje, a najviše im je ostala u sjećanja ponuda za vožnju Titovim Cadillacom. Sat vremena, 10 tisuća kuna! Hvala, ali ne hvala.

Nakon Brijuna put ih je odveo do Istarskih toplica, gdje su prespavali, te se sljedeći dan kupali u ljekovitoj vodi. Na povratku kući otišli su na hodočašće Majci Božjoj Trsatskoj u Rijeku gdje su proveli velik dio poslijepodneva, te se na kraju s napunjenim baterijama vratili sretni i zadovoljni kući.

Milivoj Marić

DONJI MIHOLJAC Radna akcija i sport

Čak 30 vrijednih članova SUH-ove Udruge u Miholjcu 15. lipnja zavrnilo je rukave i krenulo uređivati prostorije udruge, ali i dvorište i park ispred zgrade. Uz dobru atmosferu ništa nije bilo teško napraviti, a dodatno zadovoljstvo priredili su i čelnici grada, koji su obećali da će im instalirati dvije klupe za sjedenje u dvorištu, te betonsko

postolje na koje će postaviti viseću kuglanu. Tako će članovi udruge moći vrijeme kratiti i zabavljajući se tom aktivnošću. Zasađeno je i cvijeće i ograđeno kamenjem, tzv. gredica, koju pak u Slavoniji nazivaju kamenjar.

Devet dana kasnije na izletištu Stara Drava održano je sportsko-rekreativno natjecanje za članove udruge. Muške i ženske ekipe

natjecale su se u pikadu, igrao se i belot, šah, bacanje krike te kao poslastica koja je izazvala najviše smijeha, nošenje jaja u žlici. Dolaskom vrućine već se razmišlja i odlasku na more, prva grupa kreće na tjedni odmor 25. kolovoza, a druga 1. rujna. U svakoj turi ići će po 47 članova.

Zlatko Risek

PODSLJEME U dobrom društvu na moru

U subotu. 26. lipnja 2021. nakon poduže stanke uzrokovane koronavirusom, podružnica umirovljenika Podsljeme organizirala je jednodnevni izlet na more na prekrasnu destinaciju, Rabac u Istri. Ljetovalište Rabac je poprilično udaljeno od Zagreba (226 km), ali predivne plaže, restorani i barovi, lijepo uređen okoliš, travnati tereni uz plažu s obiljem hladovine oduševili su umirovljenike Podsljemena i njima je Rabac postalo glavno kupališno odredište na Jadranu kojemu se uvijek rado vraćaju.

Tijekom boravka obvezno je i zajedničko druženje u baru na otvorenom uz kavu i neizbježni sladoled u kojem se najviše uživalo. Mada putovanje do odredišta traje četiri sata, s veselim društvom uz pjesmu i šalu, vrijeme je brzo proletjelo.

Ivan Ročić

Sportski susreti u mislima

U centru Istre, u Pazinu, 15. lipnja 2021. godine održana je sjednica Skupštine Županijskog povjereništva SUH-a Istarske županije. Nakon dugo vremena sjednica je održana „uživo“, što je razveselilo sve prisutne. Po prvi put je predsjedala nova predsjednica ŽP SUH-a IŽ, Đina Šverko. Tom prilikom Đina je dobila buket cvijeća i najljepše želje za uspješan budući rad. Sjednicu je vodila iskusna sindikalistica, predsjednica Podružnice SUH-a Pazin Mirjana Monas, i jednostavno su točke dnevnog reda odrađene bez zastoja i komplikacija. Na dnevnom redu je bio konačni Financijski izvještaj za 2020. godinu.

Nažalost, broj članova značajno je manji u odnosu na prethodnu godinu. Na navedeno je utjecala pandemija Covida-19, jer čim nema posebnih aktivnosti, članovi i novi umirovljenici gube interes za član-

stvo. Ipak, nakon rebalansa financijskog plana za 2021. naši Istrijani, kažu, raspolažu s dovoljno financijskih sredstava koja im omogućavaju normalizaciju rada. Posebno ih raduju pripreme za XI. sportske igre SUH-a IŽ koje će se održati u Poreču, naravno, ako to dozvole epidemiološke mjere.

Formiran je Organizacijski odbor koji će imati zadatak uskladiti potrebe i mogućnosti u vezi s organizacijom igara i svečane večere nakon igara. Posebno kvalitetna i žustra rasprava vodila se u vezi s pokretanjem aktivnosti, kao i o izmjenama i dopunama Statuta SUH-a. Donesen je zajednički zaključak o formiranju Radne grupe od

3 člana koja će razmatrati problematiku, dati svoja mišljenja i rješenja, te zajednički prijedlog SUH-a Istarske županije uputiti Središnjem uredu. Nakon službenog dijela sjednice, uslijedio je simpatičniji dio, zakuska s neizbježnim i veselim druženjem.

Bruna Jovanović

PULA Dobro gospodarenje novcem

U drugu SUH Pula-Pola održala je 5. sjednicu Skupštine 11. lipnja 2021. godine u posebnom ambijentu u pizzeriji Tivoli u Puli. Prostor je izabran jer je dovoljno prostran da primi članove Skupštine Udruge, i da se isti mogu pridržavati uputa Stožera civilne zaštite. Predsjednik Udruge Lučo Pavletić otvorio je Skupštinu i srdačno pozdravio sve prisutne, nakon što je konstatirano da je osiguran kvorum.

Prezentirano je financijsko izvješće i izvješće Nadzornog odbora, koji je pozitivno ocijenio rad Udruge. Financijski rezultat za 2020. godinu je pozitivan, tj.

ostvareno je više prihoda nego rashoda, što znači da su svi članovi Udruge, a posebno ogranci, kojih ima devet, raspolagali financijskim sredstvima kao dobri gospodari. Financijska sredstva koja pulski SUH-ovci uprihode dobivaju od Istarske županije i lokalne samouprave putem prijave na razne javne programe i/ili projekte, a ima i dodijeljenih donacija od strane radnih sredina, gdje su nekad radili naši umirovljenici.

Posebno se raspravljalo o naplati članarine, koja je nažalost za prošlu 2020. godinu bila 25% manja u odnosu na 2019., iz

razloga što Udruga nije organizirala druženja, susrete ili izlete, zbog čega se odmah smanjuje interes za obnovu članstva ili za nova učlanjenja. Puležani žive u nadi da će ove godine biti bolje. Lučo Pavletić izvijestio je i o održanoj izbornoj Skupštini SUH-a u Zagrebu u ožujku, informirajući da je novi predsjednik SUH-a Ante Kuprešak, Jasna Petrović njegova zamjenica, a Igor Knežević glavni tajnik. Dio članova na izbornoj Skupštini je pohvaljen te su im dodijeljena priznanja za uspješan rad. Na kraju je uslijedio „lakši“ dio, gdje se nastavilo s druženjem i dobrom marendom.

B. J.

PULA Izlet nakon godinu dana

Bio je to prekrasan četvrtak, 17. lipnja 2021. godine. Dva puna autobusa članova Udruge SUH Pula-Pola, pojačani s 12 članova SUH-ove Podružnice Labin uputilo se na jednodnevni izlet u Gorski kotar. Svi oduševljeni, a neki malo i prestrašeni, jer nakon više od godine dana idu na izlet. Ipak, nije nedostajalo dobrog raspoloženja, te se pričalo o tome tko je što radio ili kako provodio vrijeme tijekom krize ne-druženja, je li cijepljen ili kada će se cijepiti, ili zašto se ne želi cijepiti.

Nakon ugodne vožnje stigli su u prekrasno područje, park-šumu Golubinjak u Gorskom kotaru. Sve je bilo zeleno, u svim mogućim nijansama. Sam pogled na prostranu livadu okruženu gustom šumom već je poboljšao zrak koji su udisali. Dogovorno su se podijelili u dvije grupe te s dva vodiča krenuli razgledavati raznovrsne livadske i šumske biljke i stabla. Oduševila ih je „kraljica šume“, stablo Jela, staro 226 godina, koje ima opseg 4,43 metra i visinu od čak 42 metra te su se svi slikali za uspomenu. Prošli su i kroz šumu s kamenim blokovima, prolaz Paklena vrata, Medvjedić brlog, a posebno ih je zadivila Ledena špilja, u čijem jednom dijelu se vidi i svjetlo i nebo.

Nakon šetnje, umorni su se vratili u obližnji restoran gdje ih je čekao odličan ručak, druženje i zabava. Naime, svirala je živa glazba, pa su

mnogi i zaplesali. Na odlasku su posjetili i Lokvarsko jezero, što je bio šećer na kraju, jer je pogled s brane na jezero bio prekrasan. Pri povratku su svi složno zaključili kako su uživali i kako uskoro nešto slično moraju ponoviti.

Bruna Jovanović

Ugodan penzički susret

Školjić je mali poluotok na moru na zaštićenom dijelu Kamenjaka općine Medulin. Kamenjak je mjesto za sportske sadržaje, staze orhideja i biciklista. Uglavnom za zdrav život onih koji mogu uživati. To je raj za kulturna i gastronomska druženja i manifestacije. U zelenoj boji borovih šuma i bijeloj boji morskih stijena te jedinstvenog medulinskog morskog plavetnila, izgradili su Medulinci svoje blagostanje. Nakon duge, preduge Covid pauze, članovi podružnice upravo su se tu krajem lipnja okupili kako bi proveli nekoliko sati u druženju koje su toliko dugo čekali.

Penzići su uživali u objedu, bliskosti mora, glazbi, pjesmi, sve unatoč vrlo visokoj temperaturi zraka. Ugostiteljski objekt na samom moru pruža poseban osjećaj divljine i svojim se izgledom uklapa u krajolik. Tijekom i

nakon druženja, bili su jako sretni, zadovoljni i zahvalni, jer osim telefona tijekom mjeseci izolacije nisu imali kontakte s članovima. Očekivali su dobru atmosferu, ali ovo je bio pun pogodak i najljepši poklon onima koji su tek izašli iz svojih kuća.

Ne čudi stoga da ih se okupilo čak 90-ak. Bili su izrazito zadovoljni, jer svima je previše tužnih priča, a ono što su izgubili neće vratiti nikad.

Verica Vidmar

ZAGREB Šetnja s Marijom Jurić Zagorkom

U sklopu programa „Šetnja s Marijom Jurić Zagorkom po Zagrebu“ članice triju zagrebačkih podružnica, SUH-a Trešnjevka sjever, Trešnjevka Jug i Kozari bok i putevi, okupile su se 16. lipnja 2021. godine. u predvečerje kod spomenika Mariji Jurić Zagorki u Tkalčićevoj ulici te s izvoditeljicom programa, Dubravkom Vidović, krenule put Gornjeg grada.

Sadržaj šetnje pružio je brojne pojedinosti o Zagorkinom privatnom životu, novinarskom i spisateljskom radu, kreirajući osobni doživljaj Zagorke kao popularne književnice i prve žene novinarkе te pružajući doživljaj vremena i povijesnih okolnosti u kojima je Zagorka živjela i stvarala.

Kao uspomenu na ovu zanimljivu šetnju sve su sudionice dobile na poklon jedan broj časopisa „Zagorka“ u izdanju Društva Marija Jurić Zagorka. Ovo je ujedno bila i dobra prilika za druženje i međusobno upoznavanje članica SUH-a iz različitih zagrebačkih podružnica ali i otvaranje „sezone“ za nova druženja i aktivnosti.

Vesna Bečić

VELIKA GORICA Konačno "prodisali"

Povoljnija situacija s koronom konačno je omogućila Velikogoričanima da se vrate u normalu, pa je tako 2. lipnja gotovo pun autobus članova otišao na kupanje u terme Jezerčica. Članovi su

uživali u kupanju i radostima druženja nakon dugo vremena. Krajem mjeseca otišlo se i na drugi jednodnevni izlet, ovaj put u Čakovec, gdje su se kupali na gradskom bazenu, a poslije toga su otišli

na ručak na izletišta Zelengaj u Goričan koji se nalazi tik uz mađarsku granicu. U planu su i jednodnevni izleti na more, 14. srpnja se ide u Mošćeničku Dragu, interes je velik, pa će se desetak dana iza toga opet ići na isto mjesto.

Stjepan Milobara

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA Dogovor za sportske susrete

Povjerenstvo SUH-a Osječko-baranjske županije sredinom lipnja održalo je sastanak u Strizivojnoj. Predsjednici SUH-ovih podružnica i Udruga iz Strizivojne, Vuke, Donjeg Miholjca, Osijeka i Đakova sastali su se u vidno dobrom raspoloženju, što je dakako i rezultat popuštanja mjera i normalizacije života s obzirom da je situacija s koronom popustila. Glavna tema sastanka bilo je održavanje tradicionalnog rekreativno-sportskog susreta umirovljenika u toj županiji, te je odlučeno da će se on održati u listopadu upravo u Strizivojnoj.

Natjecat će se u tri kategorije, šahu, pikadu i belotu, a ako epidemiološka situacija dopusti na natjecanju će sudjelovati čak 140 članova. Domaćini su, naravno, potvrdili i da neće nedostajati i dobrog jela, pa će se svima ponuditi čobanac ili prasetina. A što bi drugo u Slavoniji! Na sastanku se razglabalo i o novom Statutu SUH-a za kojeg prijedloge SUH-ovoj središnjici treba dostaviti najkasnije do 31. listopada, te je odlučeno da će se održati još jedan sastanak o toj temi i da će svatko donijeti neke svoje prijedloge.

Željko Kovač

ĐAKOVO SUH i MUH na jezeru

Podružnica SUH-a Đakovo 11. lipnja 2021. godine organizirala je druženje umirovljenika SUH-a Đakovo i Matice umirovljenika Đakova i Đakovštine. Okupilo se 70-tak umirovljenika koji su jedva dočekali vrijeme da se druže, konačno nađu s prijateljima na čistom zraku, te uz glazbu i odlično jelo provedu jedno prelijepo poslijepodne uz jezero Borovik, jedno od najljepših u Hrvatskoj.

Plesalo se, pjevalo i u pravom smislu uživalo. Hrana je bila izvrsna, prijevoz odličan, a glazba je umirovljenike podsjetila na neko normalno staro prošlo vrijeme. Bilo je toliko dobro, da su odlučili da će uskoro sve to ponoviti. Da sve ne ostane samo na druženju uz jezero, u planu je i odlazak na ljetovanje, prikupljaju se ponude, a interes je očekivano ogroman, pa će se velik dio umirovljenika ovo ljeto bučkati i u moru.

Željko Kovač

Tihi širitelji virusa

Današnja cjepiva protiv Covida-19 pokazuju se izvanredno dobra u prevenciji oboljenja, posebno onih težih oblika bolesti. Međutim, još uvijek nije u potpunosti jasno koliko će biti uspješna u suzbijanju širenja koronavirusa. Do sada istraživanja su išla samo za tim da se procijeni koliko će cijepljenih osoba oboljeti od Covida-19. Budući da cijepljenje ne pruža stopostotnu zaštitu, uvijek ostaje mogućnost da neke cijepljene osobe budu ipak inficirane, bez da razviju simptome. Tako mogu tiho prenijeti virus, posebno ako dođu u bliski kontakt s drugim ili prestanu nositi masku.

Nos kao kritična točka

Ako cijepljene osobe postanu „tih“ širitelji virusa, to može dovesti do posljedica da virus cirkulira u zajednici, stavljajući necijepljene ljude u rizik. Imunolozi tvrde da mnogi ljudi misle da, ako su već cijepljeni, neće više morati nositi maske. Za njih je od kritične važnosti znati da i dalje trebaju nositi maske, jer i nadalje mogu biti zarazni. U većini slučajeva respiratornih infekcija, uključujući i ovu s koronavirusom, nos je glavno ulazno mjesto u organizam. U nosu se virus vrlo brzo umnožava.

Koronavirus cjepivo injektira se duboko u mišić i ono stimulira imunološki, obrambeni sustav, da počne proizvoditi antitijela. To se pokazuje dovoljnom zaštitom da osoba ne oboli. Neka od tih antitijela cirkuliraju će krvlju i doći do sluznice u nosu i tu će vršiti funkciju „stražara“, ali nije sasvim jasno koliko antitijela može biti mobilizirano i koliko brzo. Ako je odgovor „ne mnogi“, tada se virusi mogu snažno aktivirati u nosu – i biti kihanjem, šmrcaњem ili disanjem izbačeni iz nosa i inficirati druge. To je ustvari trka: hoće li se virus

umnožavati brže ili će imunološki sustav to kontrolirati ipak brže. To je stvarno važno pitanje.

Koronavirus cjepiva pokazala su svoju snagu u zaštiti težeg oblika oboljenja, ali to nije garancija njihove efikasnosti u nosu. Pluća – lokacija ozbiljnih simptoma – su mnogo više dostupna cirkulirajućim antitijelima, nego nos ili ždrijelo, zbog čega ih je lakše zaštititi. Stručnjaci optimistično vjeruju da će cjepiva dovoljno prigušiti virus čak i u nosu i ždrijelu i tako spriječiti imunizirane osobe da šire virus i na druge. Samo kod nekih ljudi koji imaju puno virusa u svom nosu i ždrijelu, može se očekivati da prenesu virus.

Opasna lažna sigurnost

Kod onih koji su cijepljeni, a ipak su se inficirali, a ne pokazuju simptome, očito je dokaz da cjepivo može obuzdavati razinu virusa. Međutim, neke studije su pokazale da čak i osobe bez simptoma mogu imati velike količine koronavirusa u svom nosu, dovoljne da inficiraju druge. Takve osobe, u stvari, mogu biti čak i opasniji širitelji, jer mogu imati lažni osjećaj sigurnosti. Bilo kako bilo, sva ta opažanja još čekaju znanstvenu verifikaciju, a te informacije tek dolaze.

Da rezimiramo – cjepiva u velikom postotku slučajeva sprječavaju oboljenja, međutim, ipak ostaju neke osobe koje će oboljeti i pored primljene dvije doze. Prema američkom Centru za kontrolu bolesti (CDC), velika većina tih oboljelih nije bila hospitalizirana, a negdje oko 30 posto njih bilo je bez vidljivih simptoma. Bez obzira što je kod njih bila niska razina virusa u tjelesnim sustavima, bili su u mogućnosti prenijeti virus na druge, čak ako su ti drugi i bili cijepljeni. Stručnjaci zbog toga naglašavaju kako vaš status procijepljenosti ne eliminira potrebu nošenja maske i pridržavanja drugih mjera sigurnosti.

dr. Ivo Belan

BORBA PROTIV SAMOĆE Ples starih i mladih

D oista hvalevrijedne projekte u glavnom gradu Velike Britanije Londonu obavljaju volonteri humanitarne udruge „South London Cares“ (u prijevodu „Južnom Londonu je stalo“). Udruga je osnovana još prije 10 godina kako bi spojila mlade i starije osobe, na obostranu korist. Naime, starije osobe u gradovima sve više žive u izolaciji i imaju malo prijatelja, no i brojni mladi također u realnom životu nemaju puno prijatelja, već se uglavnom „druže“ samo putem društvenih mreža.

Tako je udruga odlučila spojiti jedne i druge, kako bi se družili uživo, ali i podučavali jedne druge, mladi starije tehnološkim vještinama, a stariji mlađe životnim iskustvom. No, pojavom korona krize uslijedila je dodatna izolacija starijih osoba, pa su mladi starije poučavali radu s video aplikacijama kako bi ipak stariji ostali u doticaju sa svijetom, i barem imali online vrstu druženja.

A sada, popuštanjem mjera, održan je i prvi post-kovid tulum u jednom londonskom kvartu. Riječ je zapravo o projektu, gdje se stanari određene ulice, bez obzira na godine, upoznaju i druže, s time da su ovaj put u druženje ubacili i ples, odnosno tulum kako bi proslavili popuštanje mjera. Očekivano, na tulumu se okupilo više starijih nego mlađih Londončana, no pokazali su doista zavidne plesne vještine, pa su i mlađe osobe ostale iznenađene koliko dobro i moderne plesove mogu stariji plesati.

No, korona je ostavila i danak, jer su mnoge starije osobe zbog izoliranosti razvile anksioznost, zbog čega im ne odgovaraju okupljanja gdje ima više ljudi. Zbog toga je udruga razvila i projekt „Voli svog susjeda“ kojim spaja mlade i starije susjede „jedan na jedan“. Dvije osobe se obično nađu u kvartovskom kafiću na čaju i pričaju o svemu, razvijajući prijateljstvo, ali im to pomaže i da izađu iz svojih domova gdje su bili dugo zatvoreni. Bravo!

Kada je vrijeme za odlazak u dom

Hoće li novoizabrane lokalne, gradske i županijske vlasti konačno posvetiti više pažnje starijim sugrađanima?

Prije nekoliko dana došao je k nama u Sindikat umirovljenika gospodin koji je u domu kratko vrijeme. Otišao je prije nekoliko mjeseci, nakon smrti supruge. Odmah je nastavio govoriti kako je zadovoljan boravkom u domu jer se sada može posvetiti svome novom hobiju o kojem je maštao godinama. Sada ne mora misliti gdje i što će jesti, tko će spremati stan, što treba platiti i kako će aktivno provesti dan.

Sjetila sam se nekih umirovljenika koji redovno odlaze u udruge umirovljenika ne samo da im prođe dan, već da savladaju neke nove vještine i navike kako bi obogatili svoje vrijeme. Gospodin je vrlo ambiciozno postavio svoje ciljeve. Njegova me priča potaknula na razmišljanje o tome kada starije osobe trebaju planirati odlazak u dom. Da li uopće imamo percepciju kada je vrijeme odlaska u dom i kako treba planirati odlazak u dom.

Ozbiljno počinjemo planirati svoje starenje odlaskom u mirovinu. Ostajanje u vlastitom domu najčešća je opcija s rokom trajanja dok god sami možemo, bez većih problema, upravljati svojim životom. I to samo ukoliko smo sami

ili s partnerom u mogućnosti organizirati dostojanstveno starenje uz eventualno manju pomoć u vlastitom domu. Kad dobijemo nekoliko mirovina i kad dnevne obveze postanu premale da nam ispune dan, potražimo aktivnost da ispunimo dio dana koji postaje inače poligon za negativne oblike korištenja slobodnog vremena. Tražimo neki „poslić“ ili aktivnosti za slobodno vrijeme u nekoj udruzi. Počinjemo se družiti sa svojom generacijom koja vas odmah želi osvijestiti kako odmah trebamo osigurati i

mjesto u „staračkom“ domu koji je u vlasništvu grada Zagreba ili županije u kojoj živimo, jer po iskustvu starijih na njega se čeka u pravilu deset i više godina. Dobar dio starih u toj dobi stvarno treba tuđu pomoć.

Starije osobe čim predaju molbu za smještaj u dom osjećaju određenu sigurnost za svoju dostojanstvenu starost. Poznato je da gotovo svi gradski/županijski domovi imaju otvorena vrata i za razne aktivnosti korisnika koji ne žive u domu već ciljano, prema vlastitom izboru, sudjeluju u pjevačkom zboru ili u izradi vezenih ručnih radova, literarnim radionicama ili u tjelesnom vježbanju najmanje dva puta tjedno. Domovi su vezani uz lokalne zajednice u gradskim četvrtima pa zajedno s građanima obilježavaju i svoje obljetnice.

Znam mnogo starijih osoba koje su pokretne i rado odlaze na aktivnosti u najbliži dom. Isto tako u nekim domovima već je dugo na raspolaganju prostor za redovne fizikalne vježbe uz uputnicu HZZO pa bi se možda tako mogao smanjiti i broj stacionarnih korisnika. Naime starije se osobe lakše i spontnije ponašaju u grupama svojih vršnjaka, a uz to mogu zadržati i boravak u svome domu.

Kao psihologinja mislim da bismo na taj način dio populacije spasili od osamljenosti koja često nakon dužeg vremena preraste u neku patološku varijantu. Ovo predlažem na osnovi vlastitog iskustva i iskustva mojih prijateljica koje su ostale živjeti same. Jedna od njih godinama odlazi svakoga dana po svoj ručak u dom do kojeg ima tramvajem oko pola sata vožnje. Uvijek osim kuhinjskog osoblja pozdravi i prijateljice koje ručaju i prisutno osoblje, porazgovara s mnogima u prolazu, zapjeva i veselo ode u svoj dom ručati. Moje prijateljice, iz gimnazijskih dana, i ja idemo redovito subotom na kavu i druženje i gotovo svaki puta u posljednjih nekoliko mjeseci se vraćamo kući s kupljenim ručkom. Petkom idemo kupiti samo pržene lignje uz prilog koji

pripremimo doma. Ostale dane niti ja ne kuham svaki dan, nego svaki drugi, pa samo promijenim dodatak glavnom jelu. Prilagođavamo naše jelovnike našim financijskim mogućnostima.

Mislim da bi možda gradske uprave i općine mogle organizirati kuhinje za umirovljenike i starije osobe koje bi cijenama bile prilagođene visini mirovina i bile subvencionirane za najsiromašnije umirovljenike i starije osobe.

Možda bi tako rasteretili dio troškova za subvencioniranje domova, a sigurno bi se svakako smanjio broj korisnika domova. Tako bi bolje bili zbrinuti i bračni parovi koji bi ručali kod kuće.

Već danas treba više mjesta za specijalne kategorije oboljelih umirovljenika koji ne mogu biti smješteni u dosadašnjim domovima, a novih nema. Čak se i smanjuje broj mjesta za tzv. obične umirovljenike jer se dijelovi raspoloživih prostora adaptiraju za posebne kategorije, npr. oboljele od Alzheimerera i demencije.

Najgora je situacija s palijativnim bolesnicima, jer se kreveti za tu kategoriju starijih osoba broje na prste. Na primjer, u Novom Marofu ima samo dvadesetak kreveta, a u Zagrebu desetak.

Smatram da treba u postojeće domove za starije umirovljenike uvesti nove sadržaje primjerenije dobi, ali i novim tehnologijama, no prije svega korisne za očuvanje mentalnih sposobnosti samih korisnika.

Ne smijemo nikad zaboraviti ponuditi i osigurati starijim osobama dostojanstven boravak u domu i nove sadržaje i aktivnosti, a to znači i graditi nove domove.

No, korisno je razmišljati i o inovativnim oblicima skrbi za starije, npr. o kvartovskim dnevnim boravcima za druženje i jedan topli obrok dnevno, kako bi se što više starijih zadržalo u vlastitom smještaju na koji su navikli. Hoće li novoizabrane lokalne, gradske i županijske vlasti konačno posvetiti više pažnje starijim sugrađanima?

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Sve bih dao samo jednom sinu

Pitanje: Živim u selu pokraj Križevaca, gdje radim na svom poljoprivrednom imanju. Muž mi je umro prije sedam godina, a ja sam ostala s dva sina i kćerkom. Želim ostaviti starijem sinu kuću i zemlju. Kako i na koji način mogu to napraviti? Da li da sačinim darovni ili ugovor o doživotnom uzdržavanju? (**M.R., Križevci**)

Odgovor: Vi možete svoju imovinu ostaviti samo jednom djetetu. Za vašeg sina najbolja opcija je da sklopite ugovor o doživotnom uzdržavanju kako biste isključili drugog brata i sestru od traženja nužnog djela. Moramo napomenuti da je za Vas takav ugovor nepovoljan u slučaju da se dogode nesuglasice i ispostavi se da ne možete živjeti sa sinom s kojim ste sklopili ugovor, jer je takav ugovor teško raskinuti, pa i sudskim putem.

Nesuglasice kod braće

Pitanje: Ja i moj brat smo susjedi, jer smo kupili gradilište do gradilišta. Postojala je međa između mene i brata, ali je brat prilikom gradnje prešao jedan metar na moju stranu. Mirnim putem nismo mogli riješiti taj problem, pa sam morao angažirati geodeta koji je potvrdio među prema mojim navodima. Moj brat i dalje ne priznaje našu među i ne želi nagodbu. Što učiniti? (**D.R., Bjelovar**)

Odgovor: Iz Vašeg navoda je vidljivo da se nećete moći dogovoriti na miran način. Stoga ćete morati pokrenuti postupak pred nadležnim Općinskim sudom za uređenje međe u izvanparničnom postupku, gdje će sud odrediti vještaka geodeta, te će izaći na lice mjesta. Nakon utvrđivanja međe sud će strankama označiti međe. Nakon izlaska komisije na lice mjesta, dobit ćete rješenje o utvrđivanju međe. Ako i tada brat neće priznavati među, možete pokrenuti parnični postupak.

Darovanje kuće i vikendice

Pitanje: Živim u jednom zagorskom selu gdje imam kuću i vikendicu. Kuću sam darovao jednom sinu, a drugom sinu vikendicu. Pošto sam ostao i bez supruge koja je prije tri godine umrla, nemam ni nekretnina ni supruge, a djeca žive svoj život, te ne žele da mi pomognu. Mogu li vratiti kuću, koja je već prepisana na sina? (**M.G., Krapina**)

Odgovor: Vi možete vratiti kuću na Vaše ime na način da Vam sin vrati kuću darov-

nim ugovorom. Ukoliko vam sin ne želi darovati kuću na isti način kao što ste Vi darovali njemu, morate pokrenuti postupak tužbom sudu, te dokazati da ste znatno osiromašili, tj. nemate sredstva za život, te da nemate od čega živjeti. Sud će razmotriti vaše stanje i donijeti odgovarajuću presudu. Ishod presude nije moguće utvrditi, jer vi u darovnom ugovoru niste obvezali sina na uzdržavanje.

Izvanbračna zajednica

Pitanje: Živim sedam godina u izvanbračnoj zajednici s muškarcem, koji je prethodno bio oženjen. Nemam dokaza da je razveden od bivše supruge, iako on tvrdi da je službeno sve riješeno, ali mi nije pokazao rješenje o razvodu. U tom braku nisu imali zajedničke djece. U slučaju njegove smrti mogu li ja naslijediti mirovinu? (**S.M., Vrbovec**)

Odgovor: Da li imovinu nasljeđujete Vi ili njegova bivša supruga ovisi o činjenici da li je on još uvijek u braku ili je službeno rastavljen temeljem pravomoćnog rješenja. Ukoliko je još uvijek u braku, niste mogli steći status izvanbračne zajednice, jer je u Obiteljskom zakonu određeno da izvanbračna zajednica može bit samo između neudane žene i neoženjenog muškarca, koja traje najmanje tri godine. No, bez obzira na Vaš status, izvanbračni partner Vam može oporukom ostaviti dio ili cijelu imovinu.

Predugovor o kupovini zemlje

Pitanje: Moj prijatelj i ja smo sklopili usmeni dogovor o kupoprodaji poljoprivrednog zemljišta od 800 m², on kao prodavatelj, a ja kao kupac. Nakon pet dana Matko odustaje od prodaje. Što da radim? (**J.K., Pula**)

Odgovor: Vi ne možete ništa poduzeti, jer u zakonu nema načina kako prisiliti prodavatelja da vam napiše i potpiše pisani predugovor, kao niti obveze sklapanje glavnog ugovora o kupoprodaji.

Nema imovinskog cenzusa!

Pitanje: Živim sam i korisnik sam invalidnine iz sustava socijalne skrbi u iznosu od 1.500,00 kn. Osim invalidnine i stana u kojem živim, nemam druge imovine niti prihod. Imam li pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe? (**M.G., Zagreb**)

Odgovor: Budući da se invalidnina ne uračunava u prihod, možete ostvariti pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe.

pravni savjeti

Odgovara:
Ante Kuprešak
dipl. pravnik

Besplatno pravno savjetovište za članove Sindikata umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797

Eva Vrtovec, predsjednica Podružnice SUH-a Umag

Dostojanstvena starost za mnoge je iluzija

„Mirovine i nacionalne naknade trebale bi se dostavljati besplatno putem pošte“

Eva je rođena u Umagu 1951. godine, završila je Ekonomski fakultet u Zagrebu, a skupila je čak 39 godina i 7 mjeseci staža radeći u dvije tvrtke. Prvih 19 godina radila je u Poljoprivrednom industrijskom kombinatu - PIK Umag, na plansko-analitičkim poslovima, kao voditeljica. Propašću tog poljoprivrednog poduzeća otišla je raditi u Poreznu upravu, gdje je napredovala od referentice u lpostavi do voditeljice, a kasnije u Odjelu za ovrhu do umirovljenja u prosincu 2016. Odmah u siječnju 2017. učlanila se u SUH, jer je to smatrala logičnim slijedom kako bi i dalje ostala aktivna i pridonijela boljitku zajednice u kojoj živi.

Na nagovor prijatelja, tadašnjeg predsjednika Podružnice SUH-a Umag Antona Pertota, prihvatila je dužnost predsjednice te je izabrana na tu funkciju u prosincu 2020. godine, kako kaže, s nadom da će nastaviti njegovo vrlo uspješno vođenje podružnice. Poboľšanjem epidemiološke situacije moći će se ostvariti i zacrtani godišnji plan i program rada.

„Cilj nam je nastaviti druženja sa članovima, što na izletima, što na sportskim susretima, te u našoj prostoriji za sastanke, nastaviti sa aktivnostima u privlačenju članova u našu podružnicu i nastaviti suradnju s ogrankom umirovljenika koji su bili zaposlenici Plave lagune (bivši Istraturist Umag). U planu je i nastaviti suradnju s pobratimljenim organizacijama sindikata iz Trsta, uspostaviti još bolju suradnju s lokalnom zajednicom, kako bi se što više pomoglo u poboljšanju uvjeta života starijih ljudi na našem području.“

Eva je zahvalna na podršci Grada Umaga, s obzirom da imaju financijsku potporu za realizaciju njihovog projekta „Pomoć i poboljšanje kvalitete života starijim osobama na području Grada Umaga“, a to ostvaruju redovitim godišnjim prijavama na Natječaj za sufi-

nanciranje programa i projekata udruga s područja socijalne skrbi. Eva se nije udavala i nema djece, prima 5.300 kuna mirovine, te je svjesna da ima mirovinu duplo veću od prosječne, no svejedno kaže kako joj mirovina samo zbog toga izgleda zadovoljavajuće, ali u stvarnosti nije. Umirovljeničke mirovine njezinih članova nažalost, kaže, ne odstupaju od prosjeka te se moraju baviti poljoprivredom ili iznajmljivanjem turistima. Ona se, pak, u mirovini bavi kućom i okučnicom, voli putovati, ići u kazalište i družiti se.

„Naši članovi, a pogotovo starije osobe traže našu pomoć pri rješavanju određenih svojih prava, tako im pomažemo u prikupljanju informacija, kontaktiranju odgovarajućih ureda, banaka, i dostavljanju dokumentacije za inozemne mirovine, te tako s našom pomoći dolazi do brže realizacije predmeta.“

Pogotovo u doba Covida, velikom broju naših članova nedostaje ustaljeno druženje, pa su sada ta pitanja postala učestalija, a naš cilj je što je više moguće udovoljiti željama i potrebama naših članova te im omogućiti ugodne trenutke za ostvarivanje kvalitetnijeg i zdravijeg života.“

Eva smatra kako se položaj umirovljenika neće poboljšati dok se god ne popravi odnos broja zaposlenih i umirovljenika, dok se ne otvore nova radna mjesta ne samo u turizmu, već i u industriji, poljoprivredi, informatičkoj djelatnosti.

„Dok svi, ama baš svi, ne počnu podmirivati svoje obveze prema državi, lokalnoj i regionalnoj samoupravi, nema napretka za nikoga, pa ni za umirovljenike“, poručuje Eva.

Što se tiče rada SUH-a, Eva ima riječi hvale, i nekoliko savjeta.

„Mogu samo reći da sve aktivnosti, svi uspjesi SUH-a navedeni u izvještajima, a koji su prihvaćeni na Izornoj skupštini u ožujku ove godine, ne samo da su hvalevrijedni, nego čast svim našim sindikalistima, koji su postigli da ih vlast čuje. Možda

bi ipak trebalo poraditi na tome da se i u javnim medijima češće oglasi SUH i da kaže da je na njegovu inicijativu, radi njegove ustrajnosti, došlo do pozitivnih promjena koje su, bar na trenutak, poboljšale i uljepšale život umirovljenika.“

Eva je pohvalila inicijative SUH-a i MUH-a da se uvede novi model obiteljske mirovine, s time da bi onima koji se odluče na zadržavanje svoje mirovine dala dio mirovine preminulog supružnika. Iako je Vlada prihvatila inicijativu SUH-a i MUH-a te isplaćuje tzv. solidarni dodatak, njega neće dobiti oni koji u mirovini rade do pola radnog vremena, a prihodi im svejedno ne prelaze 4.000 kuna, ili oni koji su ostvarili mirovine isključivo u inozemstvu. Eva smatra da su dodatak trebali dobiti svi umirovljenici koji imaju mirovinu do dogovorenog cenzusa.

„Mnogi umirovljenici još uvijek rade, jer jedino tako i mogu preživjeti. Dovoljno je pogledati podatke o visini mirovina (meni je izvor tih podataka naš Glas umirovljenika), pa se može zaključiti, da je dostojanstvena starost za mnoge umirovljenike iluzija i nedostižna mogućnost.“

Iako je Vlada najavila da će pravo na isplatu nacionalne naknade u ovoj godini ostvariti 20 tisuća starijih osoba, trenutno ih to ostvaruje svega pet tisuća, a jedan od uvjeta ostvarenja tog prava je posjedovanje IBAN računa u banci, zbog čega oni koji nemaju IBAN upravo zbog siromaštva i života u ruralnim krajevima, ne mogu ostvariti to pravo.

„Vjerujem da puno starijih osoba nije upoznato sa mogućnošću dobivanja nacionalne naknade, a problem IBAN računa riješio bi se dostavom naknade putem pošte. Dakako, i sve mirovine trebale bi se dostavljati besplatno putem pošte. No, tako je to kad oni koji odlučuju o tome su egoisti koji samo misle na sebe“, zaključila je Eva.

Igor Knežević